

Lezen

JAARGANG 10 NUMMER 1 2015
EEN UITGAVE VAN STICHTING LEZEN

JAPANESE INVLOEDEN
BIJ MARK JANSSEN

VADERS IN DE LEESOPVOEDING ••• BOEKENWEEK: WAANZINBOEKEN ••• PIETER
STEINZ OVER BOEKENWEEKESSAY ••• NEDERLANDSE ILLUSTRATIEKUNST ••• GENRE-
MIX IN JEUGDBOEKEN ••• JONGE JURY OP SCHOOL ••• DIORAPHTIE LITERATOUR
PRIJS ••• TWEDE WERELDOORLOG-JEUGDBOEKEN ••• LEO BLOKHUIS OVER LEZEN
••• EEN KIJKJE IN HET ATELIER VAN MARK JANSSEN ••• PORTRET MIRJAM MOUS

4 t/m 14 maart Week van het Christelijke Boek, leesenluister.nl ••• 5 maart Dag van de Literatuur, dagvandeliteratuur.nl ••• 5 maart Uitreiking Woutertje Pieterse Prijs, woutertjepieterseprijs.nl ••• 7 t/m 15 maart Boekenweek, thema: 'Waaizin', motto: 'Te gek voor woorden', cpnb.nl ••• 10 maart Uitreiking Inktap, inktaap.nl ••• 11 maart Boekenweek Live!, literaire talkshow voor scholieren, boekenweek.nl ••• 20 maart Wereldverteldag, wereldverteldag.nl ••• 21 maart Uitreiking stArt Award BoekieBoekieprijs, boekie-boekie.nl ••• 23 maart Bekendmaking shortlist Dioraphte Literatour Prijs, literatour.nu ••• 23 t/m 27 maart Stemperiode Dioraphte Literatour Prijs, literatour.nu ••• 23 t/m 29 maart Literatour, rondreis van jonge en aansprekende auteurs langs middelbare scholen, literatour.nu ••• 25 maart Lezen Centraal, thema: 'De lezer van nu. Over aan- en afhakers', lezencentraal.nl ••• 27 maart Uitreiking winnaar Dioraphte Literatour Prijs, dlp.nl ••• 1 april Uitreiking Gouden Tulp voor beste non-fictieboek, cpnb.nl ••• 2 april Uitreiking Kameleon en Gekko, cpnb.nl ••• 2 april International Children's Book Day ••• 15 april Dag van de Jonge Jury, jongejury.nl ••• 15 april Bekendmaking Gouden Lijst, cpnb.nl ••• 16 april Uitreiking Gouden Ganzenveer 2015, goudenganzenveer.nl ••• 23 april Wereld Boeken Dag, wereldboekendag.nl ••• 30 april Uitreiking Gouden Boekenuil, goudenboekenuil.nl ••• 8 mei Sluiting De Weddenschap, de.weddenschap.nl ••• 11 mei Uitreiking Libris Literatuurprijs, librisliteratuurprijs.nl ••• 13 mei De Nederlandse Kinderjury: Finale stemdag, kinderjury.nl ••• 13 t/m 23 mei Annie M.G. Schmidt-week, annie-mg.com ••• 18 t/m 24 mei week van het Luis-terboek, cpnb.nl ••• 20 mei Annie M.G. Schmidt-lezing, kinderboekenmuseum.nl ••• 21 mei Uitreiking P.C. Hooft-prijs voor Letterkunde 2015, letterkundigmuseum.nl ••• 26 mei Finale Read2Me!, voorleeswedstrijdread2me.nl ••• 27 mei Landelijke finale De Nationale Voorleeswedstrijd, denationalevoorleeswedstrijd.nl ••• 27 mei Landelijke finale Pabo Voorleeswedstrijd, voorleeswedstrijdpabo.nl ••• 27 mei Slotmanifestatie VERS Poëzie, schoolderpoezie.nl ••• 28 mei Avond van het Spannende Boek en uitreiking De Gouden Strop en Schaduwprijs ••• juni Maand van het Spannende Boek, maandvanhetspannendeboek.nl

De lezer van nu. Over aan- en afhakers

Een greep uit het programma

Presentatie: Bas Maliepaard

Keynotespreker Coen Simon is schrijver en filosoof. In zijn werk speelt lezen een belangrijke rol. Simon is niet bang voor ontleding, hij verwacht zelfs een steeds grotere invloed van het geschreven woord. Hij is wel bang voor verwaarlozing van het verhaal in een cultuur waar beeld en vermaak hand in hand gaan. Maar daar valt wat aan te doen. Een bijdrage over lezen, voorlezen, vertellen en spelen.

Het is inmiddels tien jaar geleden dat Stichting Lezen 'De doorgaande leeslijn 0 – 18 jaar' introduceerde; hét antwoord op de vraag hoe je een kind vanaf het allereerste begin zo kunt vormen dat het een lezer wordt. Dat begint met knisperboekjes en voorlezen en eindigt met professionele helpers die het perfecte boek weten aan te reiken.

Tien jaar later is 'De doorgaande leeslijn' nog altijd een goede leidraad, maar natuurlijk is er ook veel veranderd. Soms in gunstige zin. Zo zijn mensen meer overtuigd geraakt van de waarde van lezen, en is er daarom veel aandacht voor (vrij) lezen op scholen. Maar er zijn ook bedreigingen: games, smartphones, tablets en sociale media vormen, zeker voor jongeren, een aantrekkelijk alternatief. Tegelijk bieden nieuwe media nieuwe mogelijkheden om verhalen te vertellen en te lezen. Voldoende aanleiding om na tien jaar te onderzoeken wie de aanhakers en de afhakers zijn in 'De doorgaande leeslijn'.

Waar en wanneer

woensdag 25 maart 2015, Muziekcentrum Tivoli/
Vredenburg in Utrecht

Voor wie

Leraren (po t/m hbo), medewerkers in de kinderopvang, beleidsmakers, bibliotheekmedewerkers, onderzoekers en andere geïnteresseerden in leesbevordering.

De Leuvense emeritus hoogleraar Nederlandse Letterkunde Johan van Iseghem gaat op zoek naar een passend antwoord op de eeuwige vraag naar het nut van lezen en literatuur(onderwijs) in deze tijd van rendementsdenken. Hoe draagt het lezen van literatuur bij aan een optimale ontplooiing van individu en samenleving? Volgens Van Iseghem is het tijd om aan leraren en zeker aan de overheid met klem opnieuw uit te leggen dat literatuur lezen en onderwijzen wel degelijk, zelfs in aanzienlijke mate, bijdraagt tot een optimale ontplooiing van individu en maatschappij.

Kinderboekenambassadeur Jacques Vriens sluit zijn succesvolle tweejarige termijn af met een terugblik. De nieuwe Kinderboekenambassadeur wordt geïnstalleerd.

In de middag zijn er vier workshops: over ouderbetrokkenheid bij (voor) lezen; kansen en mogelijkheden om zwakke lezers in het vmbo en mbo adequaat te begeleiden; hoe lees-apps kunnen leiden tot een betere leeservaring en een workshop over het maken van boektrailers met leerlingen.

Daarna kunt u kennismaken met auteurs, onder wie Sjoerd Kuyper, Anna Wolz en Jaap Robben.

Tot 20 maart kunt u zich aanmelden via lezencentraal.nl, hier vindt u ook het volledige programma.

Redactioneel

Het lezen van een boek is ‘advies krijgen, maar dan op een andere manier’. In boeken kan het ver gaan, ‘veel verder dan in het echt. Je kunt erover nadenken

wat er dan gebeurt, zonder dat je het zelf hoeft te doen.’

De veilige verkenning van de wereld via boeken, lezen als onzichtbaar leren – het zijn bekende argumenten. Maar dat daarover door vijftienjarige scholieren in dit nummer letterlijk en met zo veel enthousiasme gesproken wordt, is ontroerend en hoopgevend. Ik zou haast zeggen: blader snel door naar pagina 21.

Toch fijn dat u er nog bent. Een enthousiasmerende docent en geregeld een halfuur vrij lezen op school (en daardoor ook weer thuis) leidt tot leeshonger – ook bij beroepsgerichte vmbo’ers, van wie verondersteld wordt dat ze zo moeilijk tot lezen te verleiden zijn. Leesbevordering maakt het verschil, in alle leeftijdsgroepen. Dat leert ook recent onderzoek naar BoekStart en de evaluatie van Kunst Van Lezen.

Stichting Lezen wil met relevante kennis en projecten leesbevorderaars van dienst zijn. Dat u ons werk waardeert, blijkt uit het klanttevredenheidsonderzoek dat wij vorig najaar lieten uitvoeren. De respons was hoog, evenals de waardering voor ons werk. Werk dat het grootste effect sorteert als velen – ouders, kinderopvang, onderwijs en bibliotheken – in samenwerking investeren in leesplezier.

Het voorjaar en de naderende zomer bieden volop activiteiten die daaraan bijdragen. Na de zeer geslaagde Voorleesdagen begin dit jaar volgen nu de Boekenweek, De Nationale Voorleeswedstrijd, De Pabo voorleeswedstrijd, Read2Me!, Literatour en Zomerlezen. Doe eraan mee. Lees, lees voor en laat lezen, besmet kinderen met het lezen-is-leuk-virus.

Gerlien van Dalen,
Directeur Stichting Lezen

INHOUD

- 4 ‘Vaders, dit zijn jullie talenten’
Louis Tavecchio over vaders en leesopvoeding

- 7 Schilderen op nummer
Lezen en verder lezen
- 8 ‘Trust the teller, not the tale?’
Interview met Pieter Steinz

- 10 Blikveld 0–6
- 12 Van de prins en de prinses
Duo-tentoonstelling Nederlandse illustratoren

- 14 Blikveld 6–12
- 16 Niet óf maar én
Genremix in jeugdboeken

- 18 Prikkel – Gekkenwerk

- 20 ‘Het had een van jullie kunnen zijn’
De Jonge Jury op school

- 22 Blikveld 12–15

- 24 Boekenweek voor jongeren: de Literatour
Dioraphte Literatour Prijs

- 26 Blikveld 15–18

- 28 De Tweede Wereldoorlog, maar nu écht
De Tweede Wereldoorlog in jeugdliteratuur

- 30 ‘Alles wat je leest, vormt je’
Leo Blokhuis over lezen

- 32 Kodo als breekijzer
Een kijkje in het atelier van Mark Janssen

- 34 Een vakvrouw die iedereen aan het lezen krijgt
Portret Mirjam Mous

- 36 Uitgelicht – Voorjaar 2015

Legenda

	0–6 jaar		12–15 jaar
	6–12 jaar		15–18 jaar
			algemeen

De projecten die recentelijk mogelijk zijn gemaakt met inhoudelijke en/of financiële steun van Stichting Lezen, zijn met aangegeven.

facebook.com/stichtinglezen
 @stichtinglezen

Lezen. Kwartalaftijdschrift voor leesbevordering en literatuureducatie is een uitgave van Stichting Lezen.

Professionals en studenten op het gebied van leesbevordering en literatuureducatie ontvangen Lezen gratis door zich aan te melden via lezen.nl

Redactieadres: Stichting Lezen, Nieuwe Prinsengracht 89, 1018 VR Amsterdam. T 020-6230566 | E-mail redactie: redactie@lezen.nl

Voor vragen over gratis toezending en adreswijzigingen: info@lezen.nl | Hoofdredacteur: Gerlien van Dalen | Eindredactie: Eva Gerrits / Annemarie Terhell

Redactie: Jolkje Akveld, Daan Beeke, Eva Gerrits, Annemarie Terhell, Desirée van der Zander

Medewerkers aan dit nummer: Jørgen Koopmanschap, Pjotr van Lenteren, Mirjam Noorduijn, Jowi Schmitz, Elsbeth Tijssen

Vormgeving: Ramona Dales, Lijn 1, Haarlem | Uitgever: Stichting Lezen

Druk: Zalsman BV | Coverbeeld: © Mark Janssen

© maart 2015 Stichting Lezen. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd door middel van enige methode of vorm dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISSN 1570-9698. De inhoud van **Lezen** is auteursrechtelijk beschermd. Eventuele rechthebbenden die wij niet hebben kunnen achterhalen, verzoeken wij contact op te nemen met de uitgever.

‘Vaders, dit zijn jullie talenten’

INTERVIEW MET LOUIS TAVECCHIO –
Vaders hebben een belangrijke
voorbeeldrol voor hun kinderen en vooral
hun zoons, ook als het gaat om (voor)-
lezen. Waarin zit hun toegevoegde
waarde? Emeritus hoogleraar
pedagogiek Louis Tavecchio weet:
‘Hun natuurlijke manier om met tekst
om te gaan verruimt de blik van
het kind op de wereld.’

DOOR ANNEMARIE TERHELL

‘Jonge vaders zijn meer dan helpersinterklazen,’ retweette Louis Tavecchio in december; een kop uit *de Volkskrant*. Het betrof een opiniestuk dat pleitte voor meer betrokkenheid van de vader bij de opvoeding. De auteur, Betty Feenstra, was net bevallen van een tweede kind en ontdekte dat de zorg voor haar kindje al direct bij geboorte uit handen van de vader werd genomen. De zorgverleners, de overheid – iedereen stond direct in de startblokken om de prille vader in de marge te duwen.

Die afwerende houding ten opzichte van vaders is een bekend probleem. ‘Maternal gatekeeping’ heet het in vakjargon: vrouwen houden thuis de touwtjes strak in handen en vaders krijgen (te) weinig ruimte om zich met de kinderen te bemoeien. Beau van Erven Dorens spreekt in het campagnefilmpje van het Vaders Voor Lezen-elftal zelfs over ‘de moedermaffia’ die het opvoeddomain heeft geclaimd. ‘Vuurtjes stoken, gaan voetballen, gaan varen, surfen, dat is zo’n beetje wat vaders mogen.’ Maar vaders, weet: ‘Ook voorlezen mag.’

Louis Tavecchio, die geldt als een autoriteit op het gebied van gezinspedagogiek, sprak tijdens een bijeenkomst rond Vaders Voor Lezen over het belang van vaders in de (lees)opvoeding en over het wetenschappelijk bewijs dat er ligt. ‘De impact van vaders mag niet onderschat worden,’ onderstreept hij enkele weken later in zijn werkkamer aan de UvA, met uitzicht over de Amstel. ‘Uit tal van empirische onderzoeken blijkt dat vroege vader-kind-interacties van groot belang zijn voor de cognitieve ontwikkeling, zoals taalverwerving. Een betrokken vader beïnvloedt de intelligentie van het kind positief. Als vaders de opvoeding warm ondersteunen, kan dat heel waardevol zijn.’

Doen vaders dan niet genoeg met hun kinderen?

‘In Nederlandse gezinnen heerst een vrij traditionele rolverdeling, zo blijkt ook uit de pas gepresenteerde Emancipatiemonitor. Wij winnen het wereldkampioenschap parttime werkende moeders. Dat betekent dat vrouwen het gezin en hun rol daarin belangrijk vinden. Dertig procent van de hoogopgeleide vrouwen zit na tien tot vijftien jaar op het beroepsniveau dat hun opleiding zou hebben voorspeld. Dat is weinig, en ligt niet aan het glazen plafond alleen – het ligt ook aan de keuze die veel vrouwen maken. Ze vinden het gezin belangrijk en willen dat opvoedingsdomein niet zomaar uit handen geven.’

Is dat erg?

‘Nee. Tenzij je de maatschappelijke “return on investment” van hoog opgeleide vrouwen als probleem gaat beschouwen. Maar dat is een strikt economische benadering. Wel jammer is dat kinderen weinig mannelijke rolmodellen zien, zowel thuis als op school. Het is zonde dat mannen niet ook de kans grijpen om voor de klas te gaan staan, juist omdat ze zo belangrijk zijn in de ontwikkeling van kinderen. Het is goed als de ontwikkeling van een kind vanuit twee genderperspectieven benaderd kan worden. Ik denk, en daar zijn tal van bewijzen voor, dat de benadering van veel vrouwelijke leerkrachten vooral controlerend en beschermend is. Verbiedend ook. Jongens hebben meer interactiemomenten met de leerkracht dan meisjes, maar zeventig procent daarvan is restrictief: “Ik heb je toch gezegd dat?” “Waarom doe je het nou weer?” “Ga maar naar de gang.” Mannen gaan, gemiddeld genomen, anders om met problemen. Ze doen dat met humor, creativiteit, ze blijven ook minder lang boos. Waarmee ik overigens niet wil zeggen dat vrouwen geen geweldige inspanning leveren in het onderwijs. Al die vrouwen die wel de taak op zich nemen om voor de klas te staan, zonder hen zouden we het onderwijs kunnen opdoeken.’

FOTO MARIAN HARINGSMA

Louis Tavecchio

Hoe komt het dat jongens zo restrictief benaderd worden?

‘Omdat leerkrachten tijdens hun opleiding niet attent worden gemaakt op verschillen. In de pedagogische literatuur die op veel pabo’s wordt gebruikt is nauwelijks informatie te vinden over verschillen tussen jongens en meisjes. Vrijwel niets! Er wordt over “kinderen” gesproken. Natuurlijk is dat een nobel uitgangspunt, maar we weten al tien, vijftien jaar dat het verschil, ook op neurologisch gebied, er wel degelijk is. Het empirisch bewijs groeit alleen maar. Het is daarom noodzakelijk om er rekening mee te houden. Je moet verschillen onderkennen, er creatief mee omgaan, ze respecteren. Doe niet net alsof jongens en meisjes hetzelfde zijn!’

Wat zijn de grootste verschillen tussen jongens en meisjes?

‘Een belangrijk verschil is de taalontwikkeling. Neurologisch gezien hebben meisjes gemiddeld een voorsprong van een tot anderhalf jaar aan het begin van de basisschool. Die achterstand halen jongens moeilijk in, zeker omdat het onderwijs tegenwoordig een vrij talige interactie is geworden. De meiden lopen voorop in de klas, jongens hobbelen er zo’n beetje achteraan. En als ze een keer over de schreef gaan, krijgen ze een heel talig verhaal waarom het allemaal niet deugt wat ze doen, met een heleboel tekst en uitleg waar ze vaak de helft niet van snappen. Dan knikken ze maar om er vanaf te zijn.’

En verder?

‘Jongens en meisjes verschillen, gemiddeld genomen, ook in hun behoefte aan beweging en in ruimtelijke oriëntatie. In de pauze bestormen jongens het schoolplein, ze bezetten de hele ruimte en verkennen grenzen, springen het hoogst en rennen het hardst. Vaders moedigen dat aan, moeders denken vooral aan wat er mis kan gaan. Het is daarom jammer dat er één sekse domineert: in het gezin, in de kinderopvang en in het basisonderwijs. Dat heeft niet alleen gevolgen voor jongens. Mannen zijn ook anders in de mate waarin ze risico’s nemen. Bij mannen gaat het relatief vaker mis, maar ze leren daar wel van. Risico nemen zit in hun wezen, die houding brengen ze over op het kind. Met al die vrouwelijke rolmodellen missen meisjes mogelijk ook een stuk assertiviteit, blijkt uit internationaal onderzoek. Ze hebben veel talenten – de negens en tieners vliegen je om de oren – maar missen het lef om dat ook te verzilveren in hun beroepsniveau.’

Komen jongens dan wel optimaal tot hun recht op school?

‘Veel jongens zijn geen ideale schoolkinderen, ze hebben geen schoolse attitude, maar die wordt in het huidige onderwijs wel van ze verwacht. Tel daarbij op dat in

Vaders en voorlezen

Tegenover ieder uur dat een Nederlandse moeder met haar kinderen doorbrengt, staan 27,6 minuten van de vader. Nederlandse vaders bungelen hiermee op Europees niveau onderaan. Deze relatief lage tijdsinvestering van Nederlandse vaders geldt ook voor de leesopvoeding, zo blijkt uit onderzoek van Stichting Lezen. Niet alleen lezen vaders minder vaak voor en praten ze minder vaak over boeken, ook geven ze minder vaak het goede voorbeeld door zelf te lezen. Twee derde van de ouders beschouwt de leesopvoeding als een gedeelde taak, de rest vindt het toch meer een verantwoordelijkheid van de moeder.

Een samenvatting van het onderzoek is te vinden op vadersvoorlezen.nl

Vaders Voor Lezen

Betrokkenheid van beide ouders bij de leesopvoeding is van groot belang voor de leesontwikkeling van kinderen. Begin 2014 is daarom onder de vlag van de Leescoalitie de campagne 'Vaders Voor Lezen' gestart. In het kader van deze campagne is veel kennis vergaard over de rol van de vader in de leesopvoeding. Tijdens een expertmeeting op 17 december jl. werden de opvoedingsverschillen tussen vaders en moeders onder de loep genomen. Waarom blijven vaders achter en hoe kan de betrokkenheid van vaders worden vergroot? Het verslag van deze bijeenkomst, inclusief verwijzingen naar relevant onderzoek, is te vinden op lezen.nl/expertmeeting-vaders-voor-lezen

onderwijsmethoden vaak wordt uitgegaan van een talige benadering, zelfs bij rekenopdrachten. Dat is mogelijk een erfenis uit de tijd dat we wilden dat meiden ook voor exact zouden kiezen; toen is besloten om meisjes te helpen door hun sterke aanlegfactor in te zetten: taal. Nu is het rekenonderwijs zodanig ingericht dat we via regels en uitgestippelde strategieën proberen de oplossing aan te bieden. Dat kan meisjes helpen, maar het werkt jongens tegen. Hun benadering van een probleem is anders; zij komen vaak door *trial and error* tot de oplossing. Als je taal gebruikt als vehikel om abstracties te leren en sommen te maken, kies je een te eenzijdige route en daar zijn jongens de dupe van. Daar heeft Robbert Dijkgraaf jaren geleden al op gewezen.'

Wat heeft de som van al die zaken tot gevolg?

'Een deel van de jongens krijgt, door frustratie en afwijzing, een latente schoolhekel. Ze voelen zich minder gewaardeerd dan meisjes, ervaren veel conflicten met leerkrachten, of ze gaan onderpresteren. De meesten komen daar ondanks alle kleerscheuren toch goed uit, maar een deel van hen betaalt de prijs. Die groep is substantieel genoeg om rekening mee te houden.'

Wat zou er kunnen veranderen?

'Meer mannen zouden de uitdaging moeten aangaan om voor de klas te gaan staan, en ook de onderwijsmethoden moeten tegen het licht worden gehouden. Heel interessant in dit verband is het onderzoek van Pim van der Pol. Die heeft aangetoond dat wanneer jongens hun taaluitingen kunnen combineren met handelingen, ze beter in staat zijn tot talig gedrag dan buiten de spelsituatie. Het zou goed zijn om dat verder te onderzoeken. In het huidige onderwijs is het spelend leren uitgebannen. De beste onderwijsgeveden zijn degenen die kinderen stimuleren om oplossingen te zoeken voor nieuwe problemen.'

Hoe zit het thuis? Wat is de invloed van mannen in de leesopvoeding en taalverwerving?

'Ook daar zijn interessante resultaten gevonden. Als vaders een gevarieerde woordenschat gebruiken, hebben ze meer invloed op de ontwikkeling van het kind, zo blijkt uit onderzoek. Frank Huysmans heeft laten zien dat er een uniek effect is van vaderbetrokkenheid op de leeswereld van kinderen. De stelling: "Mijn vader leest boeken" had meer invloed op de leesfrequentie van het kind, ook als moeders vaker voorlezen, vaker zelf lezen en vaker over boeken praten dan vaders.'

Dat klinkt alsof moeders een marginale rol vervullen.

'Je moet voorzichtig zijn met interpretaties. Misschien is het positieve onderzoeksresultaat ook niet volledig toe te schrijven aan de vaderlijke manier van doen. Het kan ook zo zijn dat het effect van de vader, die vaak meer op de achtergrond opereert, heel prominent aanwezig is als hij in actie komt. Dat kan vertekenen. Moeder die constant voorleest, vader die zo de kans krijgt te excelleren – het zijn factoren die met elkaar verstrengeld zijn, je kunt ze niet los bekijken.'

Waar ligt de toegevoegde waarde van vaders bij het voorlezen?

'Vaders stellen tijdens het voorlezen meer waarom-vragen, gebruiken meer moeilijke, onbekende woorden. Ook verzinnen ze meer nieuwe verhaallijnen of ze vlechten er bijvoorbeeld een probleemsteltinkje doorheen. Dat is niet beter, maar anders. Het is prikkelend, stemt tot nadenken en maakt de communicatie complexer. Dat kan de interesse in lezen versterken en belangrijk zijn in de ontwikkeling van taal. Vaders maken er een uitdagend spel van, slaan vaak een brug van het verhaal naar de buitenwereld en dagen het kind uit daarop te reageren. Niet dat vrouwen dat niet kunnen, maar mannen lijken van nature meer geneigd om dat te doen. Dus ik zou willen zeggen: benut dat. Vaders, dit zijn jullie talenten als voorlezer, gebruik ze!' ●●●

SCHILDEREN

Schilderen op nummer

Rob van Essens personages leven in hun eigen, licht gekantelde werkelijkheid in *Alles komt goed* (Atlas Contact), een bizarre, humoristische en aangrijpende roman over verstoorde illusies en het leven dat moet worden geleefd zonder garantie op een goede afloop.

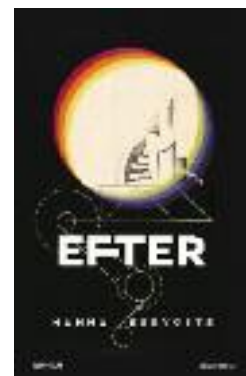
BEGRIP VOOR HET ONBEGRIJPELIJKE – Het lezen van een roman leert je waarschijnlijk meer over (leven met iemand met) een gestoorde geest dan het raadplegen van een medisch handboek. Want lezen maakt je empathischer en biedt toegang tot andere werelden en levens dan die van jezelf. Zou de vader van Emma Curvers van lezen houden?

DOOR EVA GERRITS

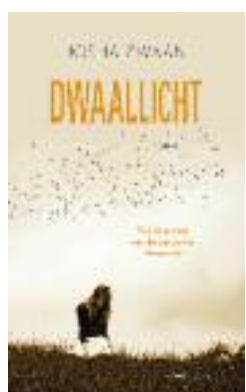
Hans Kostons heet de vader in *Iedereen kan schilderen*, de debuutroman van Emma Curvers. ‘Ooit zag hij William Turners werk in het Tate Britain. De onheilspellende lichten, de nietige scheepjes tegenover de machtige natuur, het maakte iets in hem los. [...] Al gauw wilde Hans ook schilderen zoals Turner. Hans had vele schilders als zijn idool kunnen kiezen. Beheersbare schilders. Mondriaan bijvoorbeeld. Of een fijnschilder desnoods, die hij met precisie en geduld had kunnen benaderen. Maar hij koos Turner. Vorig jaar had hij een tijdlang geprobeerd het zeeleven op doek te vangen. Maar de golven, ze wilden niet leven zoals golven dat doen. De golven van Turner. Daarom schildert hij nu op nummer.’

Het is nog geen psychiater gelukt een sluitende diagnose te stellen, maar Kostons, eigenaar van een Zuid-Limburgs bedrijf in zelfsluitende ladesystemen, lijdt in ieder geval aan depressies, psychoses, koopziekte, hypochondrie, vernielzucht en suïcidale neigingen. Curvers beschrijft hoe het hele disfunctionele gezinsleven om deze complexe figuur draait. Dat doet ze met een fijn gevoel voor humor, onderkoelde tragiek en zonder overbodig sentiment. Een knap evenwicht want in zekere zin is *Iedereen kan schilderen* Curvers’ persoonlijke afrekening. Met de typisch Zuid-Limburgse zwijgcultuur rondom pijnlijke zaken binnenshuis en met de invloed van haar echte vader, de man op wie ze romanpersonage Kostons baseerde. Die, zo vertelde ze in een interview met *de Volkskrant*, het contact met haar verbrak omdat ‘ze elkaar niet kunnen accepteren’. En die tevergeefs een rechtszaak aanspande om het boek uit de handel te laten halen. Ook zonder die wetenschap blijft dit boek recht overeind, zo goed gestileerd, grappig, gevoelig en vol onnadrukkelijk mededogen als het is. ●●

Iedereen kan schilderen, Emma Curvers. Atlas Contact, € 19,99

Hanna Bervoets’ roman *Efter* (Atlas Contact) speelt in een nabije toekomst waarin artsen en wetenschappers verliefdheid als psychische aandoening beschouwen en ‘Efter’ het geneesmiddel is. Verrassende vertelling over een beproefd thema: de liefde.

In *Dwaallicht* van Josha Zwaan (AmbolAnthos) wordt Marthes leven beheerst door angsten en wanen waarmee zij moet leren leven. Hoopgevende roman over waanzin en verlangen, en ook over literatuur, muziek en andere vormen van schoonheid.

De Zweed Steve Sem Sandberg verdiepte zich voor zijn roman *De kinderen van Spiegelgrund* (AmbolAnthos) in de geschiedenis van een Weens opvoedingsgesticht waar geesteszieke kinderen tijdens het nazi-regime werden geëuthanaseerd. Over de waanzin van de oorlog.

**HET BOEKENWEEKESSAY VAN
PIETER STEINZ – *Waanzin in de
wereldliteratuur* leest als een sierlijke,
erudiete rondedans. Een rondedans
door het Haarlemse Dolhuys om precies
te zijn, want Pieter Steinz gebruikt
deze locatie als achtergrond voor
zijn stoet aan verhalen.**

DOOR JOWI SCHMITZ

Trust the teller, not the tale?

Hij neemt je bij de hand en voert je langs de verschillende kamers van het voormalige gekkenhuis. In de ene kamer treffen we personages die meer inzicht geven in geestesziekten dan een medisch leerboek. In een andere zaal wonen auteurs die zelf niet geheel voldeden aan de normen van de maatschappij. Ze pleegden moorden of sprongen ter ere van de verschijning van hun dichtbundel uit het raam. Achterin, als bonus, nog een lijst met boeken van waanzin en gekte. Een lijst die je doet verlangen naar een stil kamertje om te lezen. Een stil wit kamertje wellicht, met zachte muren en een enkel matrasje op de vloer. Drie vragen aan de auteur van een waanzinnig essay, Pieter Steinz.

Hoe is dit essay tot stand gekomen?

‘Als je een opdracht als deze krijgt, begin je met het onder elkaar zetten van alle boeken uit de wereldliteratuur die over waanzin gaan. Dat zijn er nogal wat en dus moet je ook nadenken over een manier om ze in een doorlopend verhaal te krijgen zonder dat je de lezer het gevoel geeft dat hij bedolven wordt onder een omgevallen boekenkast. Toen dacht ik aan Het Dolhuys dat letterlijk “op een boogschut afstand” van mijn huis in Haarlem ligt; het is een “museum van de geest” dat alle aspecten van de waanzin en de behandeling daarvan toont in een stuk of tien kamers en zalen. Heel overzichtelijk en informatief, maar ook heel dwingend en enthousiasmerend. Precies wat ik wilde dat mijn essay zou zijn. Ik heb trouwens de plattegrond van Het Dolhuys wel moeten vereenvoudigen; te veel kruip-door-sluip-door leest niet lekker.’

Heb je tijdens je research nog bijzondere ontdekkingen gedaan die niet in het essay zijn terechtgekomen?

‘Ik zou rijp zijn voor het gekkenhuis als ik spectaculaire ontdekkingen die ik heb gedaan níét in mijn essay had opgenomen. Maar *don’t raise your hopes too high*: mijn inspanningen zullen de wetenschap niet op haar grondvesten doen schudden. Zelf werd ik eigenlijk vooral verrast door mijn conclusie, namelijk dat bijna alle goede romans uit de wereldliteratuur op een bepaalde manier over waanzin gaan – dus niet alleen *Don Quichot* en *Mrs Dalloway* maar ook *Nooit meer slapen* en *Joe Speedboot*.’

Is de auteur los van zijn boek te zien of is elk boek een nadere kennismaking met de schrijver, en zijn werk en maker onlosmakelijk met elkaar verbonden?

‘Toen bekend werd dat Boudewijn Büch de tragische gebeurtenissen in zijn zogenaamd autobiografische oeuvre uit zijn duim had gezogen, was dat voor veel mensen een reden om boeken als *De kleine blonde dood* te verwerpen. Zonde, lijkt me. Eigenlijk moet je een roman altijd “los” lezen van de auteur. Je doet jezelf, maar ook de schrijver tekort als je weigert *Reis naar het einde van de nacht* te lezen omdat Louis-Ferdinand Céline tien jaar later antisemitische pamfletten schreef. En hoewel ik wel even moest slikken toen ik in Het Dolhuys op een bordje las wat Gerrit Achterberg precies op zijn kerfstok had – hij was niet alleen een moordenaar maar ook een serieverkrachter – heeft het mijn bewondering voor zijn gedichten niet aangetast. *Trust the teller, not the tale* zei D.H. Lawrence, maar wat mij betreft is het precies omgekeerd.’ ●●●

Het Boekenweekessay *Waanzin in de wereldliteratuur* van Pieter Steinz is tijdens de Boekenweekte koop voor € 2,50.

cpnb.nl

60 jaar nijntje

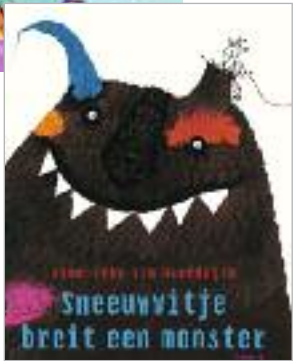
In 2015 wordt nijntje zestig jaar en dat wordt uitbundig gevierd. In het voorjaar trekt het concert ‘Nijntje viert feest’ met liedjes uit de succesvolle Nijntje-musicals en drie nieuwe liedjes van Ivo de Wijs en Henny Vrienten door het land. Van 20 juni tot en met 20 september wijdt Het Centraal Museum in Utrecht haar grootste tentoonstellingsruimte aan het jarige konijn met ‘Feest! Nijntje 60 jaar’, dat goeddeels is ingericht op speelplezier voor gezinnen met jonge kinderen. Vanaf september zal de werkkamer van Dick Bruna worden nagebouwd in het museum en er een vaste plaats krijgen. In december wordt het heringerichte Dick Bruna Huis geopend en omgedoopt tot Nijntje-museum. Uitgeverij Mercis heeft zestig kunstenaars uit Nederland en Japan gevraagd om ieder een wit nijntje-beeld van 1,80 meter hoog te beschilderen of bewerken, die worden getoond in een art-parade in Utrecht, Den Haag, Amsterdam en Japan. Alle beelden worden op 8 oktober geveild ten bate van Unicef. PostNL ten slotte, brengt elke maand van het feestjaar een nieuw postzegelvel uit dat is gebaseerd op de originele nijntje-boekjes. [A7]

nijntje.nl, nijntjeconcert.nl, centraalmuseum.nl, nijntjemuseum.nl, nijntjeartparade.nl, post.nl/nijntje

Leespluim

Sinds enkele jaren is de organisatie van De Leespluim van de Maand in handen van *Kiddo*, het pedagogische vakblad voor de kinderopvang. De Leespluim, die voor het eerst werd uitgereikt in de jaren tachtig, is een bekroning voor boeken voor jonge kinderen die in staat zijn het kind te prikkelen tot lezen en de leesplezier en taalvaardigheid te bevorderen. De winnende uitgever, auteur en illustrator ontvangen een oorkonde. De jury die De Leespluim maandelijks toekent aan een recent verschenen boek, houdt in de toekenning rekening met toegankelijkheid van het boek voor kinderen tot en met zes jaar. Naast artistieke kwaliteiten dient het boek een duidelijke verhaallijn te hebben en aanknopingspunten te bieden aan de voorlezer om bepaalde handelingen of geluiden toe te voegen, of om kinderen actief bij het verhaal te betrekken of om met kinderen in gesprek te gaan. Dit jaar werden onderscheiden: *Sneeuwwitje breidt een monster* (Leopold), een geestig verhaal van Annemarie van Haeringen over een geit genaamd Sneeuwwitje die dieren breidt die tot leven komen, en *Wereldmuziek* van Marion Billet (Clavis), een speels kartonboekje over muziekinstrumenten, met echte geluiden. [A7]

leespluim.nl

Kunst in prentenboeken

In april verschijnt een nieuw deel in de serie kinderkunstboeken van het Gemeentemuseum: *Op reis met de Haagse School* van Charlotte Dematons. Het prentenboek hoort bij de tentoonstelling ‘Holland op zijn mooist’, die loopt van 4 april tot en met 6 september. Te zien is hoe de schilders van deze stroming hebben bijgedragen aan de stereotypering van het Hollandse landschap. In haar tekeningen reist Dematons de Haagse School achterna van Haarlem naar Scheveningen. (Leopold, 4+)

Dit voorjaar verschijnen ook twee kinderkunstboeken in samenwerking met het Stedelijk Museum in Amsterdam. In *De bevrijding van het Stedelijk* vertelt K. Schippers over de oorlogsjaren van het museum en hoe de terugkeer van kunstwerken, die tijdens de oorlog lagen opgeslagen in bunkers, zijn blik op de wereld verruimden. Daan Remmerts de Vries illustreerde Schippers’ verhaal. (Querido, 6+)

De parkiet, de zeemeermin en de slak van Annemarie van Haeringen sluit aan bij ‘De oase van Matisse’, de grote overzichtstentoonstelling van het werk van Henri Matisse (1869-1954), die van 27 maart tot en met 16 augustus te zien is. Van Haeringen vertelt in woord en beeld over ‘monsieur Matisse’, de schilder met de zon in zijn buik van wie iedereen vrolijk wordt. (Leopold | Stedelijk Museum Amsterdam, 4+) [A7]

Liedjes op het Logos Festival

Voor het tweede jaar zijn schrijvers Koos Meinderts, Sjoerd Kuiper en Ted van Lieshout te zien tijdens het Logos Festival in Amsterdam in een bijzonder concert. De drie bekende kinderboekenschrijvers, die al decennialang liedjes voor tv en theater schrijven, ontmoeten elkaar op zaterdag 7 maart om 14.00 uur in Jeugdtheater De Krakeling, waar zangeres en actrice Lottie Hellingman onder begeleiding van Thijs Borsten en zijn muzikanten tien van hun mooiste liedjes zingt (5+). Diezelfde middag om 17.00 uur staat er een lezing van Gouden Griffelwinnaar Jan Paul Schutten op het programma. Hij vertelt kinderen waar hij de inspiratie voor zijn boeken vandaan haalt en gaat in gesprek met het publiek (8+). Logos is een tweedaags festival waarin de kracht van het gesproken woord centraal staat. Andere programmaonderdelen zijn: een rapvoorstelling met Sef, Sticks en Akwasi (10+); een workshop elfletterige woorden verzinnen (zoals kubusduimen, parapluhond, geluksdwang en kibbelmodus); *Kamishibai*, een vertelvoorstelling voor kleuters met schaduwtheater en verhalen van Dolf Verroen, Marit Törnqvist en Hans & Monique Hagen (4+); en de voorstellingen *Flapdrol wil worst* (4+) van Gnaffel en *Mismuis* van theatergroep Kwatta (6+). [A7]

logosfestival.nl

In het theater

NT Jong brengt vanaf 19 april de klassenvoorstelling *Don Quichot denkt na!* (6+), een wonderbaarlijk avontuur dat is geïnspireerd op de beroemde figuur van Don Quichot. De tekst is geschreven door Benny Lindelauf.

ntjong.nl

‘Het is uit met dat getinkel,’ roept vader Blom in de theaterbewerking *Wiplala weer* (4+) naar het boek van Annie M.G. Schmidt. De swingende familievoorstelling met poppen en live muziek door Het Filaal is nog te zien tot en met 17 mei.

hetfiliaal.nl

Aadje Piraatje in gevaar (2+), een interactieve vertelvoorstelling voor peuters gebaseerd op het prentenboek van Marjet Huiberts en Sieb Posthuma, speelt nog tot en met 12 mei op verschillende locaties. Samen met de kinderen reist Ton Meijer door de rijke en avontuurlijke geschiedenis van de Nederlandse scheepvaart. [A7]

vanaf2.nl

Gekko en Kameleon

Op 2 april zal de Stichting CPNB twee nieuwe prijzen uitreiken: de Kameleon voor het beste interactieve kinderboek, en de Gekko voor de beste interactieve spin-off van een kinderboek. Voor de Kameleon komen bijvoorbeeld apps of e-boeken in aanmerking die multimediale vertelmiddelen bevatten. De nadruk ligt daarbij op middelen die niet mogelijk zijn in een gedrukt boek, zoals gesproken versies, animaties, muziek, achtergrondgeluiden, interactieve spelletjes, testjes of woordenboeken. Volgens de CPNB is de naam Kameleon gekozen, omdat het reptiel door snel van kleur te veranderen kan verleiden, zich kan camoufleren of zich kan verdedigen. Deze flexibele communicatie is vergelijkbaar met het verhaal dat zich aanpast aan de technische ontwikkelingen om zo zijn eigen publiek te vinden. De Gekko, die zijn naam ontleent aan de kleine reptielsoort die in een enorme variatie aan vormen, kleuren en afmetingen voorkomt, bekroont een app die is gebaseerd op een kinderboek. De app op zichzelf vormt niet een zelfstandig verhaal en focust voornamelijk op een interactief element, bijvoorbeeld een spelletje. De spin-off attendeert kinderen op het oorspronkelijke boek en kan daarmee aanzetten tot lezen. [A7]

cpnb.nl

lezen.nl

Omslagillustratie van Friso Henstra voor *De verbeelders*. Nederlandse boekillustratie in de twintigste eeuw, Saskia de Bodt

Van de prins en de prinses

ODE AAN NEDERLANDSE ILLUSTRATOREN – Twee Haagse musea eren dit jaar de Nederlandse illustratiekunst. ‘Van Arendsoog tot Wiplala’ in het Letterkundig Museum mikt vooral en op nostalgie en herkenning ‘De Verbeelders’ in Museum Meermanno biedt een overzicht van een dikke eeuw illustratiekunst. De duo-tentoonstelling toont een greep uit de gigantische voorraadschuur van het Letterkundig Museum, dat zo’n vijfenvijftigduizend illustraties herbergt.

ANNEMARIE TERHELL

‘Soms krijgen de prins en de prinses elkaar niet helemaal,’ grapte Letterkundig Museumdirecteur Aad Meinderts tijdens de opening. In 2012 kregen zijn museum (gelegen aan het Prins Willem Alexanderhof) en Museum Meermanno (gesitueerd aan de Haagse Koninginnegracht) door de Raad van Cultuur een dwingend advies opgelegd tot samenwerking. Verwoede pogingen om de letteren en de boekdrukkunst in een gelukkig huwelijk te verenigen strandden, en na tussenkomst van een interim adviseur die de conclusie bevestigde dat er geen gezamenlijk toekomstperspectief was, werden beide musea ontslagen van die plicht. De aanstaande partners gingen uit elkaar met de belofte elkaar te zullen versterken waar nodig en prompt bloeide er iets moois op: een gemeenschappelijke expositie rond het overzichtswerk *De verbeelders*. Nederlandse boekillustratie in de twintigste eeuw van Saskia de Bodt.

Nostalgie

Wie zijn reis aanvangt bij het Letterkundig Museum krijgt alleen een amuse en een voorgerecht, waarschuwt Meinderts. Het lekkere hapje vooraf bestaat uit een nieuwe aanwinst: een serie vitrines waarin de hoogtepunten uit het pas verworven Piggelmee-archief liggen te blinken. Het archief gaat terug tot 1914 en bestaat uit merchandising-artikelen, correspondentie, reclameposters en tekeningen van het kabouterpaartje dat beroemd werd door de spaaracties bij koffiebranderij Van Nelle. Wie genoeg zegels plakte kreeg *Piggelmee* en *het tovervisje* cadeau, een variant op het sprookje *Van de visser en zijn vrouw* van de gebroeders Grimm, waarin Piggelmee's vrouwtje het waagt te vragen om ‘beet’re koffie dan Van Nelle’. Het bekendst zijn de tekeningen geworden van Nans van Leeuwen uit de jaren dertig en veertig.

Joop ter Heul

‘Van Arendsoog tot Wiplala’ is ingericht in een bescheiden ruimte waarvan de muren tot aan de nok zijn behangen met originele illustraties. Het is een ratjetoe van bekende en minder bekende tekeningen, losjes geordend op thema. Het oog valt op het zwart van het grote portret van Koning Wikkepokluk de merkwaardige van Wim Hofman en op het heldere rood en paars van de Bijbel-illustraties van Jenny Dalenoord die sierlijk op kleur zijn gerangschikt. De expositie draait vooral om een gevoel van herkenning. Er hangt bijvoorbeeld een covertekening van Jan Terlouw's *Oosterschelde windkracht tien* door Jan Wesseling, en een omslag van *Scheepsjongens van Bontekoe* van Johan Fabricius. Opvallend zijn de tekeningen uit vooroorlogse meisjesboeken. Via een Facebook-actie werd geïnventariseerd wie op deze tentoonstelling niet mochten ontbreken en er werd veel gestemd op Hans Borrebach, de illustrator van Cissy van Marxveldt's *Joop ter Heul*. Joop met haar stralende tandpastaglimlach hangt prominent aan de muur.

Idealisme en vernieuwing

Voor het echte werk kan de bezoeker terecht in het statige pand van Museum Meermanno, waar in zes van de weelderig gedecoreerde kamers een overzicht wordt gegeven van meer dan een eeuw illustratiekunst. ‘De Verbeelders’ begint met negentiende-eeuwse aan de tekst gedienschte tekeningen, en eindigt in de tegenwoordige tijd, met onder meer een foto uit *Het muizenhuis* van Karina Schaapman. De expositie is nauw verbonden met het boek *De verbeelders* van bijzonder hoogleraar Saskia de Bodt – en kan eigenlijk niet los daarvan gezien worden. In haar boek voorziet De Bodt alle tekeningen van een uitgebreid kunsthistorisch en maatschappelijk kader. Na het lezen van het hoofdstuk ‘Idealisme en vernieuwing’ begrijp je wat het met goud gedecoreerde programmaboekje voor de jaarlijkse uitvoering van de *Gijsbrecht van Aemstel* uit 1893 zo bijzonder maakt: de strakke geometrie die zo kenmerkend was voor de *Arts and Crafts Movement*, en de inspanning die Antoon Derkinderen heeft geleverd om tegelijkertijd dicht bij de middeleeuwse bron te blijven.

Zeeprinses

Voor wie het boek niet heeft gelezen, blijft die verdieping achterwege en is het raden naar het hoe en waarom van de in zes tijdvakken gepresenteerde selectie. Natuurlijk, wie kent niet Pa Pinkelman van Carol Voges, Paulus de Boskabouter van Jean Dulieu, de blonde kindjes van Rie Cramer en coryfeeën als Max Velthuis (van wie een prachtige handgeschreven dummy te zien is), en Thé Tjong Khing (ruim vertegenwoordigd met veel voorstudies). Maar waarom ontbreken er zoveel getalenteerde hedendaagse illustratoren, terwijl er wel een zeeprinses van Marlies Visser rondzwemt? Waarschijnlijk is die keuze gemaakt om het illustratievak in de volle breedte te laten zien, maar uit de tentoonstellingsteksten alleen wordt de motivatie niet helemaal duidelijk.

Vader Pluis

Natuurlijk, er valt veel te genieten van bijvoorbeeld prachtige tekeningen van Friso Henstra, die zo mooi de tijdgeest van de jaren zestig in zijn werk heeft gevangen; van Harrie Geelen, die als een van de eersten de mogelijkheden van het tekenen op de computer onderzocht; van een heel vroege Nijntje en een vader Pluis-met-brillette van Dick Bruna. Een van de hoogtepunten is de royale vitrine met werk van Carl Hollander. Uitbundige kleuren, formidabel perspectief, langgerekte huizen, met precisie en liefde neer gepenseeld. ‘Boekillustraties geven een beeld van hun tijd, maar kunnen ook tijdloos zijn en de illustratie daarbovenuit tillen,’ stelde De Bodt bij haar openingslezing. Dat geldt in hoge mate voor Hollander met zijn onvolprezen vakmanschap en krachtige beeldtaal. ●●●

ILLUSTRATIE NANS VAN LEEUWEN

UIT: *Piggelmee*

ILLUSTRATIE HERRY BENRENS

UIT: *Arendsoog*

ILLUSTRATIE HANS BORREBACH

Omslag *Joop ter Heul*

‘De Verbeelders’ en ‘Van Arendsoog tot Wiplala’ zijn tot en met 17 mei te zien in Museum Meermanno (meermanno.nl) en het Letterkundig Museum (letterkundigmuseum.nl). Op 6 maart a.s. organiseren de Koninklijke Bibliotheek, het Letterkundig Museum, Museum Meermanno en het RKO een symposium over Nederlandse boekillustraties in de twintigste eeuw naar aanleiding van het overzichtswerk *De verbeelders* van Saskia de Bodt.

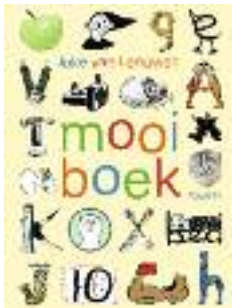
VERS Poëziewedstrijd

VERS Poëzie is een dichtwedstrijd voor scholieren in het basis- en middelbaar onderwijs, met als uitgangspunt de vijf genomineerde dichtbundels voor de vsb Poëzieprijs. Elk jaar maken via VERS duizenden kinderen en jongeren uit Nederland en België kennis met het werk van de dichters van de genomineerde bundels. Dit jaar zijn dat Piet Gerbrandy, Sasja Janssen, Hester Knibbe, Alfred Schaffer en Peter Verhelst. Docenten van de School der Poëzie trekken het land door om poëzieles te geven op basis- en middelbare scholen. Met de leerlingen bespreken ze de poëzie van de vijf genomineerde dichters en de scholieren worden aan het schrijven gezet. Tijdens de VERS PoëzieRevues, VERS Talkshows en VERS debatten, die plaatsvinden in theaters en bibliotheken presenteren zij vervolgens hun eigen gedicht. Na 22 voorrondes, die plaatsvinden in verschillende steden van Antwerpen tot Sneek, komen de finalisten met hun klasgenoten naar Amsterdam voor de grote VERS Slotmanifestatie. Die vindt dit jaar plaats op 27 mei 2015 in de Stadsschouwburg, waar zij de hoofdrol spelen in drie finaleshows. VERS is een project van School der Poëzie. [A7]

schoolderpoezie.nl

FOTO BARAKO

Spelen met woord en beeld

- Joke van Leeuwen gaat op zoek naar de grens tussen tekst en illustraties in haar nieuwe *Mooi boek*, een kijk- en zoekboek met abc's, kleine verhalen, verstopte briefjes, strips, woordbeelden en beeldwoorden. (Querido, 6+)
- In *De hond in de pot* bedacht Annette Wiesman een verbeelding bij vijftig spreekwoorden. Astrid Zuidema maakte geestige foto's die de absurditeit van alledaagse uitdrukkingen laten zien. Leuk om te gebruiken als raadsels in de klas. (Ploegsma, 9+, verschijnt in mei)
- In hun nieuwe bundel *Nooit denk ik aan niets* met tekeningen van Charlotte Dematons keren Hans en Monique Hagen hemel en aarde binnenstebuiten op zoek naar antwoorden op vragen als: wat is ooit, wat is nooit en waar is nergens? (Querido, 6+, verschijnt in maart)
- Beginnende lezers kunnen hun hart ophalen aan *De grote rode ballon* van Liniers. Zusjes Clemmie en Mattilda beleven spannende avonturen op een natte zaterdag in een geestig stripverhaal. (Clavis, 6+, verschijnt in april) [A7]

De Schoolschrijver

De vijfde editie van De Schoolschrijver is in volle gang. Dit jaar nemen niet alleen Amsterdamse scholen, maar ook scholen in Friesland en Groningen deel aan het project. In totaal zijn er nu dertig kinderboekenauteurs actief als Schoolschrijver. Zij verbinden zich voor een half schooljaar aan een basisschool en komen wekelijks in de klas om met de leerlingen te lezen en schrijven. Deelnemende auteurs zijn onder anderen Bibi Dumon Tak, Lydia Rood, Benny Lindelauf, Arend van Dam, Anneke Scholtens en Martine Letterie. In Groningen en Friesland werkt stichting De Schoolschrijver samen met Biblionet Groningen en Bibliotheekservice Fryslân, organisaties met een sterk netwerk in de eigen regio. Auteur en televisiemaker Abdelkader Benali is ambassadeur van De Schoolschrijver. Lydia Rood was de allereerste Schoolschrijver. Vorig jaar verscheen van haar hand *Ali's oorlog*, een verhaal dat zij schreef samen met een van haar pupillen, Mikail Altun. *Ali's oorlog* is gebaseerd op zijn eigen ervaringen in groep acht. Hij bedacht idee en plot tijdens de schrijflessen van Rood, samen werkten ze de verhaallijn en karakters uit. [A7]

deschoolschrijver.nl

FOTO CHRIS VAN HOUTS

Niet óf maar én

ILLUSTRATIES MARTIJN VAN DER LINDEN

UIT: *Stem op de okapi*, Edward van de Vendel

GESLAAGDE VORMEXPERIMENTEN – Een boek over de okapi en een over Curaçao vieren met een uitbundige mix van genres de literatuur, de taal én het plezier in schrijven.

DOOR JOUKJE AKVELD

Op zich is het niet nieuw, het mixen van genres en stijlen in één boek. Eind jaren zeventig trok Aidan Chambers in *Verleden week* al verschillende taalregisters open om zijn hoofdpersoon Ditto op drie manieren te laten reflecteren op zijn ontmaagding. Via een zintuiglijk verslag, een monologue intérieurement en een samenvatting uit het handboek van Dr. Spock vernam de lezer over Ditto's eerste keer. *Verleden week* was een eclectische mengeling van handgeschreven brieven, telefoongesprekken, toeristische reisbeschrijvingen, graffiti-kreten, voetnoten, cartoons en tienerfilosofieën – zogenaamd opgetekend door Ditto zelf. Een intrigerend spel met fictie en werkelijkheid, vonden velen. Een ratjetoe, liet Chambers Ditto's beste vriend Morgan met goed gevoel voor ironie schamperen. In ieder geval was het een vorm waarbij de Britse auteur zich prima op zijn plek voelde, bleek uit zijn latere jongerenromans. *Je moet dansen op mijn graf* begint met de prikkelende opsomming 'Een leven en een dood in vier delen, honderdzeventien stukjes, zes doorlopende verslagen en twee krantenknipsels, met een paar grappen, een stuk of drie puzzels, wat voetnoten en af en toe een ramp om het verhaal te laten lopen'.

Experimenteerauteur

Edward van de Vendel is ook zo'n schrijver die graag experimenteert met genres. Die niet óf óf denkt, maar én én en op

die manier soms zelfs een nieuw genre verzint. In de door hem geïnitieerde bundels stripgedichten *Opa laat zijn tenen zien* (2008) en *Draken met stekkers* (2011) visualiseerde Floor de Goede Van de Vendels gedichten in toegankelijke stripplaatjes; een geslaagd huwelijk tussen een 'moeilijk' (poëzie) en een 'makkelijk' genre (strips). Ook Van de Vendels veelgeprezen Slash-boek *De gelukvinder* (2008) toont een melange aan sferen. Het verhaal over de Afghaanse vluchteling Anoush Elman wordt verteld in zes delen, variërend van komedie, documentaire en roadmovie tot realityshow, drama en science-fiction. In zijn serie over het meisje Sofie en haar beestenfascinatie (vanaf 2010) verknoopt de schrijver de genres weer op een andere manier. Dit keer klutst hij fictie, dierenweetjes, tekeningen en strips (van Floor de Goede) en fotostrips (van Ype + Willem) tot vrolijke kinderverhalen.

Onlangs publiceerde Van de Vendel een boek waarin hij opnieuw uiteenlopende genres beoefent. *Stem op de okapi* (2015) is verpakt als non-fictie, maar de schrijver morrelt met zichtbaar enthousiasme aan de grenzen van het traditionele infoboek. Uiterlijke kenmerken, historische context, verzorging, geboorte – in deze ode aan het meest verlegen dier uit het dierenrijk krijgen de geijkte onderwerpen elk hun eigen hoofdstuk maar wel steeds in een andere vorm, in tekst én in beeld.

Potpourriboek

Dat beeld is, zoals in veel van Van de Vendels kinderboeken, belangrijk. Hij gunt zijn tekenaars een podium, daagt hen uit nieuwe stijlen in zichzelf aan te boren. In *Stem op de okapi* krijgt Martijn van der Linden alle ruimte te tonen wat hij in huis heeft. Dat is een hoop. Weinig tekenaars beschikken

UIT: *De duik*, Sjoerd Kuyper

over zoveel verschillende handschriften als Van der Linden. Het mooie aan dit dierenboek is dat die handschriften elkaar op de bladzijdes volstrekt niet in de weg zitten. Stelt Van de Vendel de okapi aan de lezer voor – ‘van zijn tong tot zijn staartje’ – dan portretteert Van der Linden het dier met zijn penseel op bijna fotografische wijze, maar gaat het over de ontdekking van de okapi dan is daar plots een kinderlijk naïeve tekenstijl. De okapiliedjes even verderop zijn stuk voor stuk met een andere techniek verbeeld, terwijl bij het interview met een dierenverzorger juist herkenbare, priegelige tekeningetjes in de kantlijn staan. Eén hoofdstuk bestaat uitsluitend uit illustraties in de meest uiteenlopende stijlen, zonder tekst. Maar het opvallendst is het okapimuseum. Daarin geven tekenaars als Annemarie van Haeringen, Philip Hopman, Marije Tolman en Floor Rieder hun versie van de schuwe bosbewoner, terwijl Van der Linden zijn eigen okapi met een audiotour op zijn hoofd langs de kunstwerken laat lopen. Van al Van de Vendels potpourriboeken is *Stem op de okapi* het meest veelzijdige.

Van sms tot libretto

Sjoerd Kuyper kondigde het een jaar geleden al aan: er zou een jeugdboek van hem verschijnen, verteld in zo’n twintig literaire genres, van sciencefiction tot mop. Wie dat geforceerd vond klinken, werd afgelopen najaar verrast met het op Curaçao gesitueerde *De duik*. Want het bleek wel degelijk te kunnen, een boek met scènes als in een filmscenario naast dagboekfragmenten. Met een hekeldicht, een sprookje, een sms-tekst, een libretto, een lied, een krantenbericht en een stripverhaal dat zich ondanks die variëteit aan vormen liet

lezen als een doorlopend verhaal. In dit geval: een liefdesverhaal en een avonturenverhaal, genres waarin Kuyper zich eerder bewees. Dit keer reizen de personages terug in de tijd en speelt het slavernijverleden van het eiland een rol. Ook in Kuypers boek nemen de tekeningen een belangrijke plaats in. Sanne te Loo maakte paginagrote illustraties in zachte tinten die het exotische eilandgevoel versterken, maar durfde ook te variëren met grafische beelden als de tekst daarom vroeg. Bij een mop volstond een lijntekening, een woordenloze strip werd een reeks zwart-wit plaatjes en haar illustratie voor een liefdesgedicht schilderde ze in gedekte sepiakleuren.

Taalspel

Hoe knap en origineel ook de vorm, het mooiste aan de boeken van Edward van de Vendel en Sjoerd Kuyper is dat ze tintelen van het schrijfplezier. Schrijfplezier dat voor kinderen vanzelf leesplezier wordt, omdat de auteurs hun publiek bij hun vormexperiment nergens uit het oog zijn verloren. Het gegoochel met genres en stijlen mag complex klinken, de toon van beide boeken is zoals we van de schrijvers gewend zijn: helder en licht, aanstekelijk en direct. *Stem op de okapi* en *De duik* nodigen uit het spel met taal dat literatuur kan zijn te ontdekken. Door de onbevangenheid van de schrijvers speel je graag met hen mee. ●●●

Stem op de okapi, Edward van de Vendel & Martijn van der Linden (ill.). Querido, € 14,99 (8+)

De duik, Sjoerd Kuyper & Sanne te Loo (ill.). Lemniscaat, € 16,95 (9+)

Gekkenwerk

WAANLITERATUUR – De muze kan gevaarlijk zijn: creativiteit schijnt opvallend vaak hand in hand te gaan met een getroebleerde geest. Waanzin levert in ieder geval genoeg motivatie en/of stof om (over) te schrijven, getuige de vele boeken waarin een afwijkende geestesgesteldheid centraal staat. Geen gek thema voor deze tachtigste Boekenweek, waarin van 7 tot en met 15 maart de gekte in de literatuur wordt gevierd onder het motto: te gek voor woorden.

FOTO CHRIS VAN HOUTS

Kolkende liefdeswaan

De helaasheid der dingen, Godverdomse dagen op een godverdomse bol, Kaddisj voor een kut – je zou denken dat alleen een geniale gek zulke titels kan verzinnen. Dat Dimitri Verhulst het Boekenweekgeschenk mocht schrijven, zal in ieder geval geen toeval zijn geweest: in zijn boeken gaan ratio en waan blijmoedig hand in hand, beschrijft hij de gekste dingen alsof het de normaalste zaak van de wereld is en ontmantelt hij het alledaagse vaak als de grootste flauwekul. Het Boekenweekgeschenk, dat hij de titel *De zomer hou je ook niet tegen* gaf, is hierop geen uitzondering: een verhulstiaans wervelend verhaal over de kolkende waanzin van de liefde, waarbij de tragiek van *Romeo en Julia* haast bleekjes afsteekt. En waarin het maar de vraag is wie van de hoofdpersonen er nou echt gek is: degene die zijn verstand verliest door een vrouw, of degene die zonder verstand is geboren. Het geschenk komt uit in een oplage van 723.000 exemplaren en wordt tijdens de Boekenweek bij besteding vanaf € 12,50 aan Nederlandstalige boeken cadeau gedaan.

FOTO MARC DEURLOO

Schrijfwedstrijd voor lezers

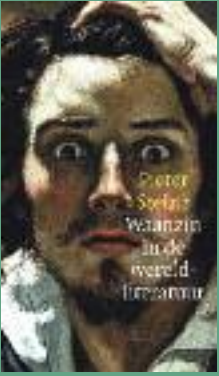
Niet alleen schrijvers, artiesten en andere coryfeeën laten tijdens de Boekenweek van zich horen, ook de lezers zelf kunnen aan de slag. Voor het tweede jaar wordt samen met reisorganisatie Djoser en schrijfplatform van de bibliotheek 'Nederland Schrijft' een bijzondere schrijfwedstrijd georganiseerd.

Iedereen kan meedoen door een persoonlijke ervaring met waanzin in maximaal duizend woorden te beschrijven en in te sturen. Juryvoorzitter van de Boekenweekschrijfwedstrijd is auteur en IJslandkenner Ronald Giphart. De schrijvers van de drie beste, mooiste of ontroerendste verhalen worden door Giphart meegenomen op een literaire ontdekkingsreis naar IJsland.

De schrijfwedstrijd loopt van 1 februari tot en met 31 maart 2015. Verhalen kunnen worden ingestuurd via boekenweek.nl/schrijfwedstrijd.

Gratis met de trein

Het Boekenweekgeschenk is niet alleen om te lezen: traditiegetrouw kunnen treinreizigers er ook gratis mee reizen op de laatste zondag van de Boekenweek. Op 15 maart fungeert het Boekenweekgeschenk als tweede klas treinkaartje voor één persoon, in alle binnenlandse treinen van NS en NS International (met uitzondering van de Thalys). Ook is het geldig in treinen van Arriva, Connexxion, Breng, Syntus en Veolia. Op het Boekenweekgeschenk zit een barcode om mee in- en uit te checken, en je moet het op verzoek tonen aan de conducteur. Vorig jaar profiteerden ruim 240.000 mensen van deze actie. Bovendien organiseert de NS een heuse Boekenweekreisplannedstrijd: de twintig leukste, gekste, mooiste of liefste reisplannen voor die dag worden beloond met twee dagkaarten voor de trein en een boekenpakket. Ter inspiratie zijn op de website van de NS tips te vinden voor literaire wandelingen en boekenuitjes. nstijdvoorlezen.nl

Rondleiding door het gesticht

Na boeken als *Lezen & cetera*, *Made in Europe – De kunst die ons continent bindt* en het recent verschenen *Gids voor de wereldliteratuur in 418 schrijvers, 104 meesterwerken, 26 one-bookwonders, 52 boekwebben, 26 thema's, 26 quizzes en 52 landkaarten*,

mocht cultuurgids par excellence Pieter Steinz opnieuw zijn reputatie eer aandoen. Op uitnodiging van de CPNB schreef hij dit jaar het Boekenweekessay: *Waanzin in de wereldliteratuur*. Met de plattegrond van het Haarlemse Dolhuys, voormalig gesticht en tegenwoordig 'Museum voor de geest', in het achterhoofd, neemt hij de lezer mee 'lekker gekken kijken', door de 'ontmoetingszaal', langs bekende en minder bekende psychiatrische patiënten; 'de zaal van de dolhuizen', gewijd aan psychiatrische inrichtingen die zijn geboekstaafd; 'de zaal van de gestoorde personages'; 'de afdeling voor gestoorde schrijvers' en 'de psychiaterkamer' naar de uitgang. Na een pagina of zestig is de lezer een keur aan altijd interessante anekdotes, feiten en leestips rijker.

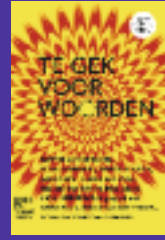
Het Boekenweekessay is tijdens de Boekenweek te koop voor € 2,50. Voor meer informatie, zie het interview met Pieter Steinz op pagina 8 en 9 in dit nummer.

Boekenbal voor Lezers

De tijd dat de niet-uitgenodigde gewone mens alleen via tv en krant kon meegenieten van een boekenbal is voorbij. Naast het Boekenbal aan de vooravond van de Boekenweek, waar een select gezelschap van schrijvers en andere boekenvakkers met de voetjes van de vloer mag, vindt sinds een aantal jaren het Boekenbal voor Lezers plaats op de laatste zaterdag van de Boekenweek. Op 14 maart vanaf 19.30 opent De Lichtfabriek in Haarlem haar deuren voor iedereen die de literatuur een warm hart toedraagt. Het wordt een avond vol muziek, theater, interviews, signeersessies en nog veel meer. Met onder anderen Boekenweekauteur Dimitri Verhulst, Hanna Bervoets, Kees van Beijnum, Kamagurka, Gustaaf Peek en Menno Wigman. Toegangskaarten à € 17,50 zijn onder andere te koop via de website, daar is ook een overzicht te vinden van andere verkoopplekken.

boekenbalvoorlezers.nl

Persoonlijke verhalen

Ter gelegenheid van de Boekenweek geeft ook de openbare bibliotheek een uitgave cadeau aan haar leden. De Boekenweekbundel getiteld *Te gek voor woorden* bevat persoonlijke bijdragen van prominente Nederlanders die affiniteit hebben met het Boekenweekthema. Dit jaar vertellen onder anderen Heleen van Royen, Myrthe van der Meer, Ronald Giphart, Maarten Biesheuvel, Ronald Snijders, Inez Weski, Christine Otten en Marly van der Velden openhartig over hun eigen ervaringen.

Over de grens

Dit jaar vindt voor het tweede jaar de Boekenweek zowel in Nederland als in Vlaanderen plaats. Sinds 2012 wordt het Boekenweekgeschenk al in Vlaanderen verspreid tijdens de Literaire Lente. Sinds vorig jaar loopt de Boekenweek in beide landen parallel en wordt het Boekenweekgeschenk ook in Vlaanderen door de boekhandel cadeau gedaan bij besteding van € 12,50 aan Nederlandstalige boeken.

In Vlaanderen maakt de Nederlandse Taalunie de Boekenweek mede mogelijk. Zij maakt zich daarmee sterk voor de Boekenweek in het hele taalgebied. Vlaamse en Nederlandse auteurs gebruiken dezelfde taal als instrument voor hun verhalen. Veel lezers weten hun weg daarin wel te vinden en lezen 'over de grens'. Tegelijkertijd zijn er over en weer nog veel meer lezers te winnen voor het werk van Nederlandse en Vlaamse auteurs. Om dit nog verder te stimuleren ondersteunt de Taalunie onder de noemer Vice Versa dit jaar schrijversbezoeken in beide landen.

Meer informatie is te vinden op boek.be en op boekenweek.be

En verder

Van de filmvertoning van *De koele meren des doods* in de bibliotheek van Rijswijk, via een literaire theateravond met schrijvers en muziek in Hellevoetsluis, naar Driebergen voor het viergangen-BoekenBanket in de boekhandel van Jacques Baas, en verder. Wie eropuit wil tijdens de Boekenweek om zijn favoriete auteur te zien optreden, kan voor een overzicht terecht op boekenweek.nl/activiteiten. Activiteiten kunnen daar ook worden aangemeld, het overzicht wordt dagelijks uitgebreid.

FOTO'S JÖRGEN KOOPMANSCHAP

‘Het had een van jullie kunnen zijn’

Vrij lezen en de Jonge Jury – je zou die twee projecten natuurlijk ook kunnen combineren, bedachten de docenten van de sectie Nederlands van het Gijsbert Karel van Hogendorp (GKH)-vmbo in Delfshaven, Rotterdam. Dit schooljaar begonnen zij met een nieuw project: vrij lezen in Jonge Jury-boeken. De eerste drie leerjaren begint elke schooldag met een halfuur lezen. Dat is ‘lekker relaxed wakker worden’, vindt Ariej (vijftien jaar).

DOOR ANNEMARIE TERHELL

Wie vlak na de ochtendbel het historische pand van het GKH-vmbo binnenloopt verbaast zich over de stilte. In alle lokalen die zich achter de mooi gerestaureerde bakstenen binnenmuren van architect Kropholler bevinden, wordt gelezen. Juan Vliet, docent Nederlands, is enthousiast. ‘De tegenzin is weg, je ziet leerlingen groeien: als het bijna weekend is nemen sommige leerlingen zelfs een boek mee naar huis. We zijn begonnen met een vrije leeskeuze, nu zijn we wat strenger: het moet een boek zijn dat meedoet aan de Jonge Jury, want we willen ook dat ze meestemmen. Voor elk leerjaar hebben we twintig titels uitgekozen. Daar gebruiken we ook lesbrieven bij. Als de Jonge Jury is afgelopen kiezen we een ander thema.’

Relax, enjoy

Deze vrijdag begint Vliet in zijn mentorklas met vijf minuten voorlezen. ‘Wie heeft er een boek dat anderen echt moeten lezen?’ Ikram steekt *Achter de tralies* van Anne Marie van Capelle in de lucht. Vliet loopt door de klas, terwijl hij

voorleest: ‘Jongens, *lay back, relax, enjoy*. Daar gaan we: “De eerste schooldag van mijn laatste jaar op het vmbo, toen is het allemaal begonnen. Vijftien was ik, en ik weet nog precies hoe ik me voelde.” Het zijn de gedachten van Leila, die verderop in het boek tot stelen zal worden overgehaald. Saïda giechelt even als ze ook haar eigen naam hoort vallen.

Toffe meiden

Als het hoofdstuk uit is, blijft het even stil. ‘Hebben jullie een idee waarom ik dit boek heb uitgekozen voor de Jonge Jury? Toen ik het las, dacht ik: dat had gewoon een van jullie kunnen zijn, die dat zegt! Herken je dit? Meiden die door hun uiterlijk worden geacht stoer te zijn en dat in stand houden?’ Laliqne knikt instemmend: ‘Dat ze stoer zijn omdat ze altijd straf hebben.’ Vliet: ‘Hier op school heb je dat ook: de ruige hoek in de kantine, waar alle toffe meiden staan. In de andere hoek de emo’s. Overal groepjes. En jij, Amman, herken je dat gevoel dat je denkt: nog even, en dan mag ik hier ook weg van die rotschool?’ Amman grinnikt: ‘Nou ja, rotschool... Ik vind het gewoon irritant allemaal.’ Vliet: ‘Dat je geen petje op mag?’ Amman: ‘Ja, die regels.’ Vliet is tevreden: ‘Ikram, ik denk dat jij een heel goed boek hebt uitgekozen!’ ●●●

Het GKH-vmbo is een kleine school in de multiculturele wijk Delfshaven, die zowel de basis- en kaderberoepsgerichte als de gemengde leerweg aanbiedt aan 274 leerlingen in de studierichtingen Economie en ICT.
jongejury.nl

Leerlingen over het Jonge Jury/Vrij Lezen project

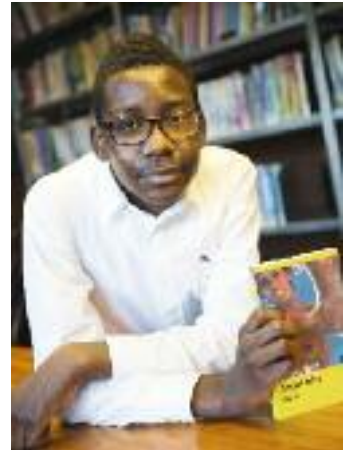

Laliq (veertien jaar): Een boek geeft advies

‘Een boek – dat is advies krijgen, maar dan op een andere manier. Het is leuk om te ontdekken: hé, dat gevoel ken ik ook! Vroeger heb ik alle delen van de *Hoe overleef ik*-reeks gelezen. Daar heb ik veel aan gehad. Dat je minder moet stressen als je ruzie hebt met je moeder, hoe je met vriendjes omgaat. Eigenlijk leer je van die boeken hoe je je als meisje kunt gedragen in de puberteit. Nu lees ik *3 Meiden & de liefde*, over drie meisjes die in de les brieven sturen naar jongens van een andere school. Het is een heel dik boek, daar houd ik van. Dan breid je je woordenschat uit. Het is leuk om te zien hoe die meisjes met jongens omgaan, en ook dat het zich in Australië afspeelt. Zo leer je hoe het er in andere landen aan toegaat.’

Kelton (vijftien jaar): Dramatische momenten zijn mooi

‘Ik houd van boeken, dus ik vind het wel relaxed dat we ’s ochtends beginnen met lezen. Meestal kies ik een romantisch boek. Vooral boeken met dramatische momenten vind ik mooi – daar word ik echt blij van. Meiden zijn lastig, ze kunnen kattig zijn en vertellen nooit wat ze denken. Door boeken leer ik ze beter begrijpen. Ik denk dat ze soms niet zo goed durven, ze zijn bang dat jongens alles gelijk doorvertellen. Ik lees veel manga, vooral op mijn telefoon. Als ik naar mensen kijk, dan zie ik dat manga is gebaseerd op het echte leven. Het is zo mooi hoe die strips zijn getekend! Ik probeer het zelf ook. De basis is makkelijk, maar daarna wordt het lastig. Een hand tekenen vind ik echt moeilijk.’

Chahida (vijftien jaar): Boeken gaan over grenzen

‘Het is lekker chill dat we nu beginnen met lezen, dan kun je ’s ochtends nog even ontspannen. Als je een halfuur in je boek bezig bent, zit je er helemaal in en krijg je echt zin om het mee naar huis te nemen! Laatst heb ik *Hou je van blauwe ogen* gelezen, over een Marokkaanse jongen die verliefd wordt op een Hollandse jongen. Dat vond ik heel interessant. Als moslima wéét je dat dat niet mag van het geloof, dat heb je duizend keer gehoord. Het is leuk om je erin te verdiepen hoe dat afloopt. Dat maakt boeken zo spannend: dat het zo ver gaat, veel verder dan in het echt. Je kunt erover nadenken wat er dan gebeurt, zonder dat je het zelf hoeft te doen.’

Ariej (vijftien jaar): Stiekem is herkenbaar

‘Het is een fijne start van de dag, lezen. Vroeger las ik nooit een boek. Sinds ik elke dag lees, raak ik eraan gewend en heb ik ontdekt hoe interessant het is. Het liefst lees ik boeken over dingen die je echt kunnen overkomen, zoals *Echte mannen eten geen kaas* van Maria Mosterd. Ik heb meer boeken over loveboys gelezen. Die meisjes gaan steeds meer dingen doen voor zo’n jongen. Dat meisjes dingen stiekem doen of lang geheimhouden, is heel herkenbaar. Als Turkse meisjes iets niet mogen, dan doen ze het soms toch en dan praat je daar thuis niet over. Het begin kan ik meestal nog wel begrijpen. Maar dat je zó ver gaat? Nee, dat niet!’

FOTO'S: MJORGEN KOOPMANSCHAP

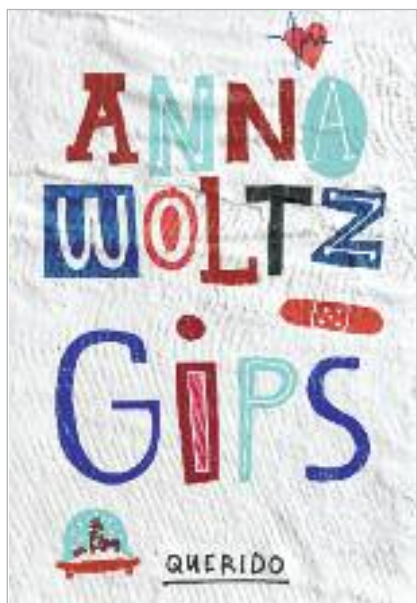
Read2Me!

In aansluiting op het jarenlange succes van De Nationale Voorleeswedstrijd op basisscholen, is enkele jaren geleden in Brabant gestart met een equivalent voor brugklassers. Inmiddels is Read2Me!, zoals die voorleeswedstrijd heet, uitgegroeid tot een landelijke competitie. Voorop staat het leesplezier van jongeren die hun klasgenoten voorlezen uit hun favoriete boek. Scholen organiseren hun eigen voorrondes waarvan de winnaars doorstromen naar de ronde van de plaatselijke bibliotheek. De beste voorlezers die hieruit voortkomen gaan door naar de provinciale finale waarna in mei de landelijke finale volgt. Leerlingen kunnen kiezen uit een ruim aanbod van jeugdboeken, waarbij de boeken niet ouder dan vijf jaar mogen zijn. Het lezen van boeken uit de cultuurhistorische canon en de Jonge Jury wordt aangemoedigd, maar de leerling mag ook een ander boek kiezen. Voor de landelijke finale geldt één voorwaarde: het boek moet passen bij de vensters van de historische canon. Read2Me! wordt mogelijk gemaakt door Kunst van Lezen dat zich richt op de kennismaking met de wereld van het boek en de literatuur. [JA] read2mevoorleeswedstrijd.nl

Boekenweek voor tieners

Boeken over waanzin zijn er ook voor jongeren. Vier titels om tijdens de Boekenweek onder de aandacht te brengen.

- De nieuwste titel in Querido's Slash-reeks gaat over Katja die na een overdosis pillen op de jeugdafdeling van een psychiatrisch ziekenhuis belandt. Evelien de Vlieger sprak voor *Getekend* met Katja Holvoet en vertelt haar waargebeurde verhaal van binnenuit.
- Aan de personages in de jeugdromans van Erna Sassen (Leopold) zit vaak een steekje los. Bou uit *Dit is geen dagboek* is depressief, Reva uit *Kom niet dichterbij* heeft 'iets raars' met seks en eten. Sassen verslaat hun levens eerlijk en met compassie.
- Ook bij Karlijn Stoffels (Querido) missen de personages grip op de werkelijkheid. Lori's moeder in *Rattenvanger* (antiquarisch) is manisch-depressief, Loes uit *Een-nul voor de autisten* (e-book) zit in een psychiatrisch centrum. Twee rake en schrijnende puberportretten.
- De moeder van Rits weet het even niet meer en daarom logeert Rits voor onbepaalde tijd bij zijn bier drinkende en hengelsporttijdschriften-lezende oom Corry. Alsof die zo normaal is. Mariken Jongman beschrijft het in *De opmerkelijke observaties van Rits* (Lemniscaat) met een laconiek gevoel voor humor. [JA]

Nieuwe Anna Woltz

Het nieuwe boek van Anna Woltz heet *Gips* en speelt zich af in een ziekenhuis. Drie vragen aan de schrijfster.

100 uur nacht werd *geprezen* in De Wereld Draait Door. *Is je publiek sindsdien gegroeid?* '2014 was een fantastisch jaar. Door *DWDD* hoorden anderhalf miljoen mensen over mijn boek; twee maanden later kreeg *Mijn bijzonder rare week met Tess* een Vlag & Wimpel en nu wordt *Honderd uur nacht* als leestip voor de Jonge Jury op heel veel scholen gelezen.'

Voor *Gips* liep je mee met je zus in het ziekenhuis. Wat fascineert je aan die wereld? 'Alles: de wonden, de patiënten, de almachtige witte jassen die geheimtaal spreken en met uitgestreken gezicht aan je lijf voelen en dan knikken zonder iets te zeggen...' *Zit dit boek dichterbij Tess of bij 100 uur nacht? Of is het helemaal anders?*

'Het is totaal anders, maar familierelaties zijn wel weer een belangrijk thema. Ik vind de verhouding tussen ouders en kinderen heel boeiend en schrijf vaak over het pijnlijke – en bevrijdende – inzicht dat ouders ook maar mensen zijn.'

Gips, Anna Woltz. Querido, € 13,99 (11+)

Annie M.G. Schmidtlezing door Els Beerten

Op woensdag 20 mei wordt in het Kinderboekenmuseum in Den Haag de zestiende Annie M.G. Schmidtlezing gehouden, de jaarlijkse lezing waarin een jeugdboekenauteur reflecteert op het vak. Dit jaar is de Vlaamse schrijfster Els Beerten gevraagd. Beerten (1959) is de auteur van een aantal gelauwerde romans op het grensvlak tussen jeugd- en volwassenenliteratuur. Haar vuistdikke oorlogsroman *Allemaal willen we de hemel* werd bekroond met de Gouden Uil van de jonge lezer, de Boekenleeuw, de Nienke van Hichtumprijs en de Gouden Lijst. Daarnaast publiceerde ze onder meer *Lopen voor je leven* en *Eén mens is genoeg* (zie ook p. 27). Met dit laatste psychologische portret van een getraumatiseerde vrouw in het naoorlogse Vlaanderen lijkt Beerten weer iets verder te zijn opgeschoven richting volwassenenliteratuur.

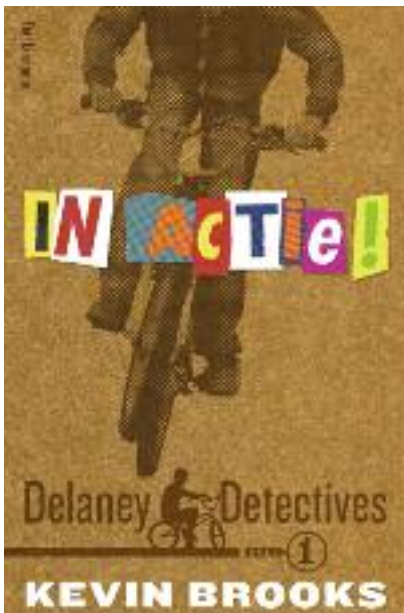
De Annie M.G. Schmidtlezing begint om 20.00 uur en wordt georganiseerd door het Letterkundig Museum in samenwerking met Stichting Lezen, het Nederlands Letterenfonds en Stichting IBBY-Nederland. Die laatste is tevens uitgever van de publicatiereeks *Literatuur zonder leeftijd*, waarin de lezing traditioneel wordt gepubliceerd. [JA] [Lezen](#)

Kaarten kosten € 8,50 en zijn te bestellen via kinderboekenmuseum.nl

Kevin Brooks voor jonger publiek

Duister, dat zijn de young-adultromans van de Engelse schrijver Kevin Brooks. Zijn verhalen kennen een dreiging en donkerte die ongebruikelijk zijn voor literatuur voor jongeren. Veel van Brooks' jongerenromans lezen als psychologische thrillers. In zijn boeken manoeuvreert hij zijn personages in dreigende situaties en voert hij de lezer mee langs de schaduwkant van het bestaan. Aan happy endings doet hij niet. Hooguit biedt hij een sprankje hoop, maar liever laat hij de lezer in verwarring achter met onbeantwoorde vragen. Na zijn debuut *Martyn Big* voor lezers van een jaar of twaalf steeg Brooks' doelgroep gestaag. Met de *Delaney Detectives*, een trilogie waarvan het eerste deel in april verschijnt, richt hij zich weer op een wat jonger publiek. Na het auto-ongeluk dat zijn beide ouders het leven kost, verdiept de dertienjarige Travis Delaney zich in de laatste zaak die het privédetectivebureau van zijn ouders in behandeling had. Het brengt hem op een heel ander spoor: wás het ongeluk van zijn ouders wel een ongeluk? [JA]

In actie! Delaney Detectives 1, Kevin Brooks. De Harmonie, € 15,- (10+)

Gezocht: inspirerende leesbevorderaars

Jan van Luxemburg (1936-2012) was een literatuurwetenschapper aan de Universiteit van Amsterdam die als geen ander mensen wist te stimuleren om te lezen. In januari 2014 werd ter nagedachtenis aan deze leesbevorderaar het Jan van Luxemburg Programma opgericht. Dit programma wil met twee prijzen de aandacht vestigen op mensen en organisaties die net als Van Luxemburg de liefde voor lezen uitdragen. Jaarlijks zullen twee Jan van Luxemburg Penningen worden uitgereikt, te beginnen in het najaar van 2015. Eén zal gaan naar een persoon of organisatie die zich richt op kinderen en/of jongvolwassenen, de andere naar een individu of organisatie die zich richt op volwassenen. Te denken valt aan bijzonder inspirerende docenten, boekverkopers, bibliothecarissen of organisatoren van literaire evenementen. Aan beide penningen is een bedrag van € 750,- verbonden. Wie een leesbevorderaar kent die in aanmerking komt voor een Jan van Luxemburg Penning kan de volledige oproep bekijken op de site. [DB]

janvanluxemburg.nl

Boekenweek voor jongeren: de Literatour

Daan (l) en Thomas (r) Heerma van Voss voor de klas

**JONGERENLITERATUURPRIJS
IN CAMPAGNEWEEK – De Dioraphte
Jongerenliteratuur Prijs krijgt dit jaar
een andere naam, maar behoudt haar
missie. Vanaf dit jaar wordt de prijs
onderdeel van de Literatour, een
boekenweek voor jongeren die moet
leiden tot meer hartstochtelijke lezers.
De prijs is daarom omgedoopt tot
Dioraphte Literatour Prijs.**

DOOR MIRJAM NOORDUIJN

‘Huh? Is *De Cirkel* van Dave Eggers jongerenliteratuur? Of het debuut *Zeven pogingen om een geliefde te wekken* van Ineke Riem? Ja, literatúúr, dat wel: dat boek prijkte al op de longlist van de Libris Literatuurprijs. Maar jongerenliteratuur?’ Met deze retorische vragen opende *NRC Next* het aan de Dioraphte Jongerenliteratuur Prijs 2014 (DJP) gewijde artikel, de dag na de prijsuitreiking. Dat *NRC Next* niet de winnaars belichtte – Riem werd bekroond voor het beste Nederlandstalige boek en niet de genomineerde Eggers maar Davide Longo kreeg met *De verticale man* de prijs voor het beste vertaalde boek – maar het fenomeen jongerenliteratuur, is veelzeggend.

Wie is dé jongere?

Sinds de prijs in 2010 in het leven is geroepen en de toenmalige vakjury besloot om behalve karakteristieke jongerenromans als *Dit is geen dagboek* (Erna Sassen) en *Paper Towns* (John Green) ook titels te nomineren als *Dagen van gras* (Philip Huff) en *Trouw is de andere wang* (Peter Bekkers) die oorspronkelijk waren uitgegeven in een volwassenenfonds, heerst er verwarring in letterenland. De logische vraag rees wie die jongeren eigenlijk zijn voor wie de DJP-jury jaarlijks bereid is al die boeken te lezen en beoordelen op hun literaire kwaliteiten.

Hoe gerechtvaardigd die vraag ook is, auteurs, uitgeverijen, boekhandelaren, docenten, lezers, critici noch literatuurwetenschappers hebben er een pasklaar en eenduidig antwoord op. Volgens de Stichting Cultureel Jongeren Paspoort ben je tot je dertigste een jongere, en krijg je daarom korting op cultuur. De wet beschouwt je echter al volwassen vanaf je achttiende jaar. Dé jongere bestaat dus niet, evenmin als dé volwassene. De doelgroep proberen te definiëren is daarom net zo’n discutabele bezigheid als het zoeken naar een antwoord op de vraag wat jongerenliteratuur is.

Ontwikkelingsromans

Evengoed blijkt uit de DJP-nominaties de afgelopen vijf jaar dat er over de vraag wat jongerenliteratuur behelst, wel een zekere consensus bestaat. Heel algemeen zou je kunnen stellen dat het merendeel van de genomineerde boeken draait rond thema’s die we kennen uit de vroegere ontwikkelings- of Bildungsromans: verhalen over jonge rebellen die zoals Holden Caulfield uit Sallingers *The Catcher in the Rye* in hun zoektocht naar eigenheid constant dwarsliggen. Of geboren twijfelaars die, denk aan Kees de jongen of Goethes Werther, vrolijk of vervaarlijk balanceren op de rand van een existentiële crisis.

Dat dit soort boeken over met zichzelf worstelende opgroeiende jeugdigen tegenwoordig ook specifiek voor jongeren wordt uitgegeven is te danken aan de Angelsaksische wereld waar ‘Young Adult’ al zeker zo’n tien jaar *booming business* is. Niet alleen in

kwantiteit, maar ook in kwaliteit. In 2008 noemde *The New York Times* het genre niet voor niets ‘the Garden of Eden of literature’.

Verwarrende grenzen

Sindsdien is de grens tussen dat wat voor en door jongeren en volwassenen wordt geschreven en gelezen de afgelopen jaren behoorlijk vervaagd. Of boeken in een volwassenen- of jeugdboekenfonds thuishoren, lijkt ook niet langer alleen te worden bepaald door diepgang en literaire kwaliteit (of juist gebrek daaraan), maar vooral door praktische, soms toevallige afspraken van uitgevers en productie- en distributiesystemen. Zo is de buitenlandse winnaar van 2011, *Ik ben de sterkste* van de Italiaan Christian Frascella, in eigen land voor volwassenen uitgebracht, terwijl deze *coming of age*-roman over een zeventienjarige straatjongen met losse handjes in Turijn, in Nederland bij het jongerenfonds van Moon is terechtgekomen. Voor de Noor Erlend Loe, die in 2010 won met *Muleum* – een zwartgallig maar hilarisch dagboek van een achttienjarige die ontdekt hoe mooi het leven is – geldt het omgekeerde. Tel hierbij op het feit dat jongerenliteratuur goedbeschouwd alle genres kan omvatten en iedereen zal begrijpen dat de DJP-vakjury zich voor een welhaast onmogelijke taak ziet gesteld en dat ongeacht wie er wordt bekroond, ze op voorhand al weet dat de boekenwereld verdeeld zal reageren op de prijswinnaars.

Boekenweek voor jongeren

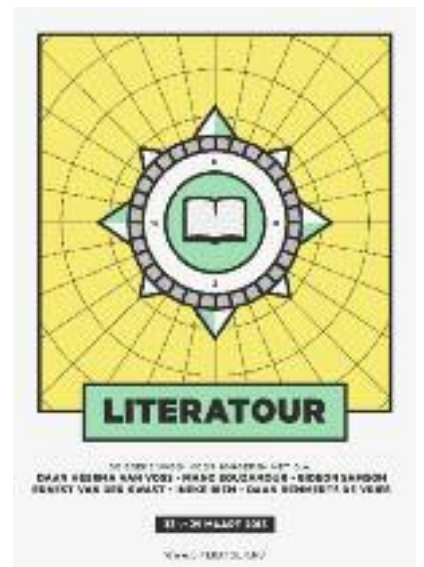
De oeverloze discussie over wat jongerenliteratuur is, vertroebelt echter het lovenswaardige doel van de DJP: een brug slaan tussen jeugd- en volwassenenliteratuur en aandacht genereren voor kwaliteitsboeken die jongeren, hoe verschillend ook, tot lezen verleiden. De Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB), Stichting Lezen en CJP hebben daarom besloten dat de prijs vanaf dit jaar onderdeel wordt van een nationale leescampagne voor jongeren die de lacune tussen de Boekenweek en Kinderboekenweek moet vullen. De Literatour zoals deze ‘jongerenboekenweek’ is gedoopt, wordt financieel ondersteund door Fonds21 (hoofdsponsor) en het Nederlands Letterenfonds en vindt eind maart plaats. De DJP, een van de hoofdpijlers van de Literatour, blijft een kwaliteitsprijs maar heet vanaf nu logischerwijze de Dioraphte Literatour Prijs (DLP).

Ambassadeurs

De vakjury moet nog steeds tien literaire boeken nomineren, waaruit vervolgens het beste Nederlandstalige en buitenlandse boek gekozen worden. Ook de publieksprijs blijft gehandhaafd: tijdens de Literatour kunnen jongeren stemmen op een van de nominaties, of op een boek naar eigen keuze. Wat echt verandert is dat de doelgroep, die is versmald van vijftien tot en met achttien jaar, heel direct bij de campagne zal worden betrokken. Behalve dat twee jongeren na bekendmaking van de nominatielijst bij de jury van de DLP aanschuiven en aldus een volle stem hebben in het eindoordeel, wordt de nominatielijst via het onderwijs intensief op middelbare scholen gepresenteerd. Bovendien zijn er campagne-ambassadeurs in het leven geroepen. Auteurs als Daniëlle Bakhuis, Lydia Rood, Ernest van der Kwast, Gideon Samson en Ineke Riem zullen tijdens de campagneweek middelbare scholen bezoeken om over boeken en leesplezier te spreken. Daarnaast verspreidt de CPNB (in samenwerking met Malmberg) een zogenaamde ‘boekentipper’, waarop behalve titels van eerdere prijswinnaars ook populaire (jongeren)boeken als *De Hongerspelen* (Suzanne Collins) en *Een weeffout in onze sterren* (John Green) staan. Een betere aansluiting van de DLP bij het literatuuronderwijs en zo bij een, in ieder geval, groot deel van de jongeren (vijftien- tot negentienjarigen), moet uiteindelijk leiden tot meer hartstochtelijke lezers en een einde aan de discussie over wat jongerenliteratuur is. ●●

De DLP

De Dioraphte Jongerenliteratuur Prijs (DJP) bestaat sinds 2010. Ieder jaar worden drie prijzen uitgereikt van vijftienduizend euro. Een voor het beste Nederlandstalige boek, een voor het beste buitenlandse jongerenboek en een publieksprijs. Vanaf dit jaar is de prijsuitreiking onderdeel van de Literatour, een nieuwe landelijke leescampagne die aanhaakt bij het bovenbouwonderwijs. De prijs is daarom omgedoopt tot Dioraphte Literatour Prijs (DLP). Elke jeugdoelgroep uit de doorgaande leeslijn heeft zo zijn eigen literatuurprijs: Griffels worden toegekend aan boeken voor basisschoolleerlingen, de Gouden Lijst richt zich op boeken voor twaalf- tot vijftienjarigen en de DLP op vijftien- tot negentienjarigen.

Literatour

Literatour is de nieuwe campagne die leesplezier vooropstelt en middelbare scholieren helpt een boek te vinden dat bij hen past. Tijdens de Literatour bezoeken aansprekende en jonge schrijvers middelbare scholen om in gesprek te gaan met leerlingen en hen te inspireren tot leesplezier. Op vertoon van hun CJP Cultuurkaart krijgen jongeren van 23 maart tot en met 26 april in de boekwinkel € 5,- korting op een van de 25 Literatour-toptitels. In samenwerking met Talent, de lesmethode Nederlands van uitgeverij Malmberg, is de Literatour Boekentipper ontwikkeld waarmee leerlingen ontdekken welk boek het beste bij ze past. De Literatour vindt plaats van 23 t/m 29 maart.

Inktaap 2015

De Inktaap is een grote literaire jongerenprijs van het Nederlandse taalgebied, waarbij leerlingen worden geconfronteerd met actuele literatuur, te weten de keuze van de jury's van de AKO Literatuurprijs, de Gouden Boekenuil, de Libris Literatuur Prijs en de nominatie uit de Cariben. Dit jaar bestaat de shortlist uit *Feest van het begin* van Joke van Leeuwen, *De republiek* van Joost de Vries, *La Superba* van Ilja Leonard Pfeijffer en *Porto Marie* van Els Langenfeld. Meer dan tweeduizend jongeren in Nederland, Vlaanderen, Suriname en op Curaçao lazen het afgelopen halfjaar onder begeleiding van een docent de vier genomineerde boeken en kozen hun eigen winnaar. Elke school vormde op die manier z'n eigen jury en al die jury's samen bepalen wie op 10 maart de Inktaap 2015 ontvangt. Die dag vindt er een feestelijke uitreiking plaats waarbij ongeveer duizend jongeren aanwezig zullen zijn die met de genomineerde auteurs in gesprek gaan. [JA] inktaap.org

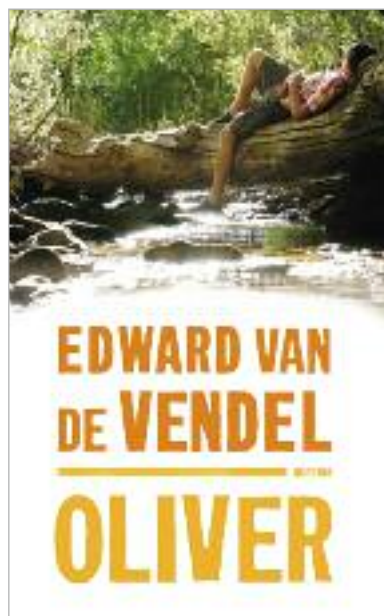
inktaap.org

Na Tycho nu Oliver

Onlangs publiceerde Edward van de Vendel zijn derde boek over Tycho en Oliver, de jongens uit zijn eerste jongerenroman *De dagen van de bluegrassliefde*.

Wanneer kreeg je het idee om een prequel te schrijven bij *De dagen van de bluegrassliefde*? 'Eigenlijk meteen na *Ons derde lichaam*, het vervolg op dat boek. De eerste twee boeken waren vanuit Tycho verteld, nu wilde ik graag Oliver leren begrijpen. Daarbij ging *De dagen...* vooral over liefde, *Ons derde lichaam* vooral over vriendschap. Een boek over familie zou de geschiedenis compleet maken.' Was het raar om terug te keren naar personages van zestien jaar geleden? 'Eigenlijk viel dat mee. Aan Tycho en Oliver ben ik altijd blijven denken, dus ze waren nooit helemaal weg voor mij.' In je dankwoord staan veel Noorse namen. Ben je voor dit boek naar Noorwegen gereisd? 'Heel vaak zelfs. Het speelt vrijwel helemaal in Noorwegen en gaat over Noren. Ik heb veel mensen opgezocht en ben op de plekken geweest waar het verhaal zich afspeelt. Veel van mijn Noorse vrienden hebben over hun jeugd en hun vaders verteld. Ik heb Oliver's geschiedenis echt moeten overerven en zij waren de wegwijzers.' [JA]

Oliver, Edward van de Vendel. Querido, € 15,99 (15+)

Zout op mijn huid op toneel

Zij is een intellectuele Parisienne, hij een eenvoudige Bretonse visser. Twee mensen uit verschillende werelden die elkaar vinden in een gepassioneerde liefde, waarin zij het is die de regels bepaalt: de twee zullen nooit samenwonen, want zij wil wel zijn lichaam, maar niet zijn leven. *Zout op mijn huid* van de feministische Franse schrijfster Benoîte Groult maakte eind jaren tachtig veel los vanwege de expliciete seksscènes, nu eens niet beschreven vanuit een man; de vrijheid van de onafhankelijke vrouw staat in deze moderne klassieker voorop. Joost Zwagerman roemde het boek als een verhaal dat 'grote en kleine wijsheden over de liefde' bevat. 'Een rijke, waardige en bovenal liefdevolle roman.' Onlangs ging de Nederlandse theaterversie in première in een regie van Mirjam Koen die samen met Heleen Verburg ook tekende voor de bewerking. Dragan Bakema (1980) en Sophie van Winden (1983) spelen de hoofdrollen. [JA]

Zout op mijn huid is t/m 16 mei te zien in het theater.

hummelinctuurman.nl

De Tweede Wereldoorlog, maar nu écht

NIEUWE PERSPECTIEVEN – Over weinig periodes in de geschiedenis is zo veel geschreven als over de Tweede Wereldoorlog. Gaan de boeken die dit jaar verschijnen nog altijd over verzetshelden, onderduikers en NSB-kinderen?

Vaak wel, maar de toon verandert.

DOOR PJOTR VAN LENTEREN

In mei is het driekwart eeuw geleden dat de Tweede Wereldoorlog in Nederland begon en zeventig jaar geleden dat hij afliep. Het is moeilijk voor te stellen dat er nog iemand rondloopt die van de vijf jaar die daartussen liggen helemaal niets afweet. Daar hebben horden jeugdboekenschrijvers wel voor gezorgd. Hoorden we in het begin vooral heldenverhalen, sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw was er veel aandacht voor lessen trekken uit wat we toen verkeerd hebben gedaan. Sindsdien hebben we ons verplaatst in zo'n beetje elk perspectief dat op de oorlogsjaren denkbaar is. Toch zijn er nieuwe trends en ontwikkelingen. Zo is het aanbod aan goede oorlogsnon-fictie voor kinderen opvallend. Alle zes onderstaande boeken, die ter gelegenheid van het jubileumjaar zijn verschenen of binnenkort zullen verschijnen, hebben een bijzondere relatie met de werkelijkheid en weten iets nieuws te vertellen over een tijd waarover alles al verteld leek.

Mijn vriend Hitler

Mag je Hitler als mens laten zien? Jeugdboekenschrijver Piet De Loof vindt van wel. In *Mijn vriend Hitler* vertelt hij hoe August Kubizek in zijn tienerjaren met de latere dictator bevriend raakt tijdens een Wagner-opera, waar ze hun zinnen op dezelfde staanplek hebben gezet. Ze delen een grote liefde voor muziek. August wil dirigent worden, Adolf schilder. Als ze samen naar Wenen gaan, wordt August meteen aangenomen op het conservatorium. Adolf werd tot twee keer toe afgewezen bij de kunst-academie. In het kleine huurappartement, dat Adolf geregeld heeft, wordt de spanning steeds moeilijker te verdragen. *Mijn vriend Hitler*, onder meer gebaseerd op een boek dat Kubizek later over zijn vriend schreef, heeft wat last van dweeppzucht maar geeft een indringend tijdsbeeld en sleept vanaf het begin af aan de lezer mee.

Verhalen uit Verzetsmuseum Junior

Echter gebeurd kan niet. De kinderen in dit boek hebben de oorlog zelf meegemaakt. Henk als gewone jongen, Eva als Joods meisje, Jan als zoon van een verzetsdominee en Nelly bij de Jeugdstorm. Doordat de hoofdstukken steeds op dezelfde manier zijn opgebouwd, kun je hun oorlogservaringen vergelijken. Vooral indrukwekkend is de moed van NSB-dochter Nelly, die nog steeds niet vindt dat ze iets verkeerd heeft

gedaan. Henk beleeft jongensavonturen en vertelt een paar leuke Duitsermoppen. Het concentratiekampverhaal van Eva krijgt diepgang met persoonlijke details en de schilderijen die haar vader en haar broer tijdens het onderduiken hebben gemaakt. Verzetsheld Jan komt verrassend genoeg minder sympathiek over: hij heeft de meeste goede raad van iedereen voor kinderen van nu. Dit prachtige non-fictieboek over wat oorlog met kinderen doet, gaf het museum vorig jaar in eigen beheer uit en verdient bredere verspreiding.

Elke dag een druppel gif

Elke dag een druppel gif gaat ook over een NSB-kind, maar heeft een origineel perspectief. De negentienjarige Maarten krijgt een paar jaar na de oorlog een vriendin met een uitgesproken mening over goed en fout in de oorlog en ontdekt dat hij niet langer kan zwijgen over zijn eigen geschiedenis. Wat het voor hem lastig maakt is dat juist de tijd dat hij op de Reichsschule in Valkenburg zat, zo gelukkig was. Na jaren gepest te zijn, geniet hij daar van de kameraadschap, het sporten en de muziek. De rest van de wereld lijkt er ver weg. De school, die raszuivere kinderen wilde opvoeden tot ideale nazi's, heeft echt bestaan en was onderwerp van een uitzending van het tv-programma *Andere Tijden*.

Valavond

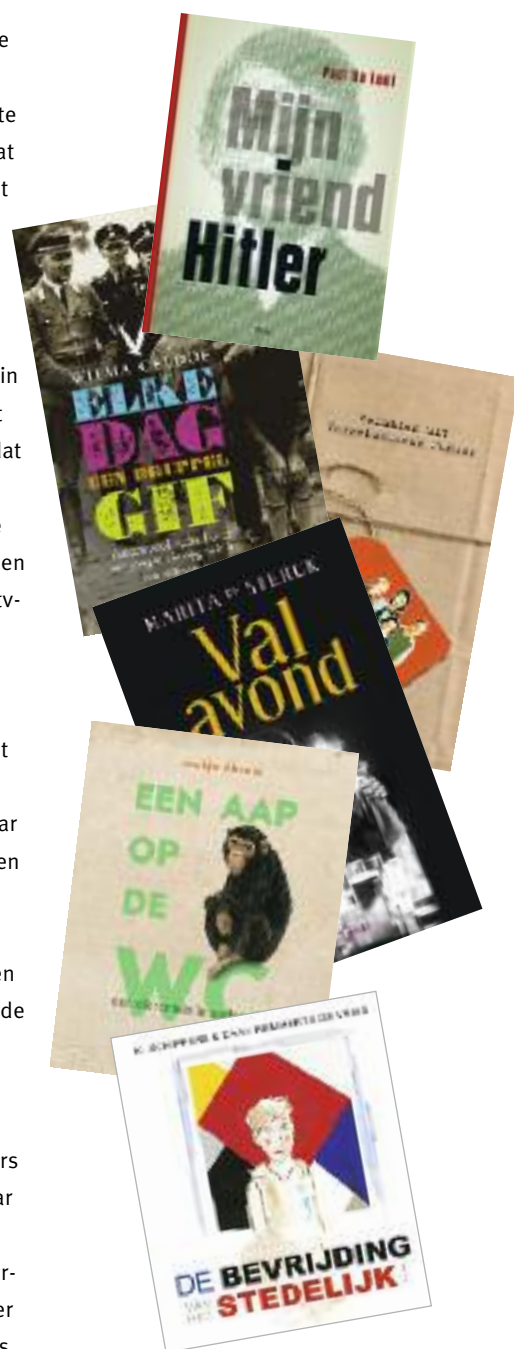
Marita de Sterck kan als geen ander geschiedenisverhalen zoveel leven inblazen dat je er opgewonden van raakt. In de aanloop naar de Tweede Wereldoorlog wordt de zestienjarige boerenweesdochter Jeanne verliefd op bakker Stan, die weer dingt naar de gunsten van Marieke. Een en ander speelt zich af in Mariaburg, op de baan tussen Antwerpen en Bergen op Zoom, waar de Antwerpse prostitutie naartoe verhuist als die in de binnenstad verboden wordt. Marita de Sterck tekende de verhalen op uit de monden van hoogbejaarde bewoners van de wijk en bewerkte ze. *Valavond* is een meerstemmige roman over een broeierige buurt waar het leven pas echt begint als de avond valt en de burgers gaan eten. Tussendoor is het ook nog oorlog.

Een aap op de wc

Tijdens de bombardementen van mei 1940 vinden een kleine duizend Rotterdammers de dood en raken er tachtig keer meer dakloos. Maar er waren ook slachtoffers waar veel minder over bekend is: de dieren van de Rotterdamsche Diergaarde. Gelegen vlak bij station Delftse Poort, het latere Rotterdam Centraal, werd de dierentuin meerdere malen geraakt door bommen. Wat moet je met een leeuw als er geen eten meer is en ook geen hok? En hoe liep het af met de zwarte neushoorn Kali, de beren Hans en Grietje en de hele familie chimpansees? Journaliste en kinderboekenschrijfster Joukje Akveld zocht uit hoe de directeur, de oppassers en de dieren de oorlog doorkwamen en schreef er dit originele oorlogsboek over: *Een aap op de wc*. Met prachtige platen van Martijn van der Linden.

De bevrijding van het Stedelijk

Dichter K. Schippers bezoekt kort na de bevrijding als achtjarige jongen voor het eerst het Stedelijk Museum. Er staan dan nog bunkers op het museumplein en binnen wordt druk gewerkt aan nieuwe tentoonstellingen. Het Stedelijk is de hele oorlog gewoon open geweest en heeft daartoe moeten samenwerken met de Kultuurkamer, maar heeft ook subtiel verzet gepleegd door tentoonstellingen met niet-gelijkgeschakelde schilders op de achtergrond. Of een modetentoonstelling met 'moffen' op de aankondigingsposter. Mooi zijn de persoonlijke noten. K. Schippers vertelt hoe zijn moeder na de hongerwinter musseneieren bakt. Dat levert ongetwijfeld een van de mooiste tekeningen op uit het oeuvre van Daan Remmerts de Vries: een pan met vier piepkleine spiegeleitjes. Je krijgt er wel honger van. ●●●

Mijn vriend Hitler, Piet De Loof. Abimo, € 15,95 (12+)

Verhalen uit Verzetsmuseum Junior, Karen Tessel e.a. Verzetsmuseum Amsterdam, € 17,50 (9+)

Elke dag een druppel gif, Wilma Geldof. Moon/The House of Books, € 19,95 (14+) *Valavond*, Marita de Sterck. Querido, € 15,99 (15+)

Een aap op de wc, Joukje Akveld & Martijn van der Linden (ill.). Hoogland & Van Klaveren, € 14,90 (8+) (verschijnt in april)

De bevrijding van het Stedelijk, K. Schippers & Daan Remmerts de Vries (ill.). Querido, € 14,99 (6+)

‘Alles wat je leest vormt je’

Popmuziekkenner, presentator, theatermaker en schrijver Leo Blokhuis heeft momenteel weinig tijd om te lezen, maar houdt veel van taal. ‘Bij ons thuis vertellen we om het vertellen, ook verhalen die we al kennen.’

DOOR JOUKJE AKVELD

Roman

‘Eigenlijk is mijn leven te versnipperd om me een jaar op te sluiten om een boek te schrijven. Schrijven gijzelt je in het maken van nieuwe plannen, terwijl dat mijn werk is. Toch ben ik al een tijd bezig aan een roman, m’n eerste na eerdere non-fictieboeken over popmuziek. Mijn oorspronkelijke idee was een geromantiseerde biografie te schrijven over Andy Tielman, frontman van de Tielman Brothers en eind jaren vijftig grondlegger van de Indorock. Maar dat vond ik toch te specifiek. Met zo’n vorm zit je vast aan de historiciteit. In een roman vormt die alleen de *backdrop*, het decor van het verhaal. Uiteindelijk gaat het erom dat je interessante personages kunt scheppen.

Als ik eraan denk dat het boek straks zal verschijnen, krijg ik de zenuwen. Dit ligt zo ver buiten mijn comfortzone, *terrify-*

ing vind ik het. Non-fictie schrijven over muziek gaat me vrij gemakkelijk af. Dan begin ik ergens en is het op een gegeven moment af. Toen ik met dit boek begon heb ik eerst een week naar een wit scherm zitten staren.

Lezen doe ik momenteel niet veel. Ik ben nogal ontvankelijk voor de stijl van anderen. Lees ik tijdens het schrijven een boek, dan denk ik al snel: zo moet je het doen. Wat niet de bedoeling is.’

De Bijbel

‘Mijn vader was dominee. Thuis waren we met acht kinderen, ik was de vierde in rij. We verhuisden vaak. Eerst van Zevenbergen in Brabant naar Groningen. Toen ik vijf was gingen we naar Wezep op de Veluwe en op m’n elfde verhuisden we naar Schiedam. Mijn vader had belachelijk veel boeken, daar zat vooral veel theologie en geschiedenis tussen. Mijn moeder was de fictielezer bij ons thuis, maar dan wel het liefst streekromans. Na het eten werd er voorgelezen uit de Bijbel. Een literair boek heb ik van mijn ouders nooit gekregen. Als je bij ons een boekje kreeg, dan was het toch gauw iets met een Bijbelse boodschap. Als kind kwam ik veel in de bibliotheek.

1961 Geboren in Zevenbergen | Publiceerde over popmuziek onder meer *Grijsgedraaid*, *Het plaatjesboek* en *City to City* | Maakte met zijn partner, actrice en zangeres Ricky Koole, de muziektheatervoorstellingen *Harmonium*, *Laagland*, en *Buitenstaanders* | Presenteert met Matthijs van Nieuwkerk jaarlijks de *Top 2000 a gogo*

De non-fictieafdeling was mijn plek, ik was gek op atlassen. Daarnaast las ik de gebruikelijke verhalen: *Arendsoog*, *De vijf*, *Pietje Bell*. Van de meester in de vijfde klas raakte ik diep onder de indruk toen hij ons voorlas uit *De Hobbit* en de verhalen van Godfried Bomans. Zulke boeken kende ik niet.'

A Spot of Bother

'Alles wat je leest vormt je, dus ook *Arendsoog*. Maar voor mij kwamen de echte boeken pas met de verplichte lijst bij meneer Hoekstra van Nederlands op de middelbare school. Kort daarvoor waren we van de veilige Veluwe naar het woeste westen verhuisd. Het leek mijn ouders verstandig ons naar een school te sturen waar de christelijke waarden serieus werden uitgedragen. In die omgeving was *Ik Jan Cremer* not done, maar stiekem las ik het wel. Op m'n lijst stonden uiteraard andere dingen. Bordewijk, *De komst van Joachim Stiller* van Hubert Lampo. Dat magisch realisme vond ik destijds prachtig. *Nooit meer slapen* van Hermans was dan weer niet aan mij besteed, het was me te somber. Later, na de middelbare school, heb ik vrij snel het werk van Amerikaanse schrijvers ontdekt. Van John Irving las ik alles, favoriet was *Bidden wij voor Owen Meany*. In de loop der jaren kwamen daar andere Angelsaksische schrijvers bij. *High Fidelity* van Nick Hornby las ik natuurlijk beroepsmatig, dat boek is een en al lijstjes en popmuziek. Maar ook Mark Haddon's *A Spot of Bother* was een ontdekking. Het onvermogen van die mensen om elkaar te zeggen wat er werkelijk toe doet wordt zo goed beschreven. Bij alles denk je: zeg het nou! Maar die mensen zeggen niets, die houden hun mond. Dat hele boek zou niet bestaan als iedereen gewoon vertelde wat-ie vond. Tragikomisch is het. En voor mij zeer herkenbaar. Ik kom wel uit een kletsfamilie, maar niet uit een praatfamilie. Serieuze onderwerpen kwamen wel aan bod, maar over gevoelens of persoonlijke dingen hadden we het niet. Als ik zie

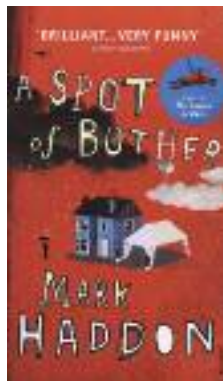
hoe anders dat nu is bij mijn eigen kinderen. Die vertellen het gewoon als ze verliefd zijn. Ik hield vroeger m'n mond tot ik dik verkering had, en het liefst nog een tijdje daarna.'

Hert Fred

'Uit mijn eerste huwelijk heb ik vier kinderen, met Ricky heb ik Otis. Hij is nu vier en met voorlezen gaan we steeds iets verder. Als ik weinig tijd heb grijp ik terug naar boeken met één-minuut-verhaaltjes, maar leuker zijn de prentenboeken. Voor de boeken van Chris Haughton is hij inmiddels te groot, maar *Mama kwijt* hebben we vaak gelezen. Nu lees ik voor uit *Fred het (heel erg eigenwijze) hert* van Pépé Smit. Dat boek gaat dwars door de vierde wand heen – kun je dat zeggen, of heeft een boek geen vierde wand? De schrijfster speelt in elk geval met het verhaal. Alsof dat niet vastligt, maar beïnvloedbaar is. Als er een vraag wordt gesteld kijk ik Otis even aan, zodat hij het gevoel krijgt dat hij er ook iets over te zeggen heeft. Ricky is groot fan van Dr. Seuss, die leest daar veel uit voor. Vindt Otis ook leuk. Eigenlijk denk ik dat hij gewoon geniet van de aandacht die hij krijgt als hij wordt voorgelezen.'

Wij amuseren ons kapot

'Als ik met mijn twee jongere tweelingbroers ben kunnen we elkaar eindeloos verhalen vertellen. We vertellen om het vertellen, ook verhalen die we al kennen. Toen ik net met Ricky was, moest ze daaraan wennen. Dat heb je toch al verteld, zei ze dan. Voor mij heeft het te maken met liefde voor taal, voor expressie. Ik wil met mijn verhalen enthousiasmeren, meer dan informatie overdragen. Daarom vind ik het weleens jammer als ik weer de "popprofessor" word genoemd. Kennis delen is niet mijn eerste doel. In *Wij amuseren ons kapot* beschrijft Neil Postman hoe onze woordmaatschappij is veranderd in een beeldmaatschappij. De eerste Amerikaanse presidenten hielden verkiezingsspeeches van drie uur. Daar luisterden mensen naar. Nu is nieuws alleen nieuws als er beeld bij is. Politici moeten hun ideeën in statements van twee zinnen kunnen vangen, anders haken mensen af. Terwijl het leven daar veel te ingewikkeld voor is. Misschien dat kinderen tegenwoordig efficiënter met taal omgaan dan vroeger, maar ik vind het een verarming.' ...

'KODO IS EEN BREEKIJZER'

EEN KIJKJE IN HET ATELIER VAN MARK JANSSEN – Deze winter verraste illustrator Mark Janssen, bekend om zijn populaire piraten- en voetbaltekeningen, met *Kodo. De weg van de Boog*, een royaal formaat prentenboek dat is geïnspireerd op de prenten van de Japanse prentkunstenaar Hokusai. 'Dat gevoel van: ik wil eens een artistiek prentenboek maken, was er allang. Maar de tijd ontbrak.'

DOOR ANNEMARIE TERHELL

Mark Janssen woont in het middeleeuwse hart van Valkenburg aan de Geul en houdt atelier aan huis in een statig pand dat al drie generaties lang in de familie is. Aan de muur van zijn werkkamer hangen grote reproducties van de illustraties van *Kodo. De weg van de Boog*. Janssen is er trots op: 'Drie jaar geleden kwam auteur Bert Kouwenaar naar me toe en zei: wij gaan iets bijzonders maken. Hij wilde zijn verhaal over het Japanse jongetje Kodo bewerken voor het "nieuwe lezen" – een boekvorm waarin tekst en beeld in elkaar overlopen. We hebben gekozen voor een groot formaat boek. Dat was gelijk raak. *Mindblowing* wat ik in die oppervlakte kwijt kon. De beeldtaal ben ik gaan zoeken bij de Japanse prentkunst en kwam al snel uit bij Hokusai, het toonbeeld uit die tijd. Ik heb structuren uit het digitale beeld van zijn prenten gebruikt. Geen herkenbare afbeeldingen – alleen die golf op het omslag is natuurlijk *De grote golf van Kanagawa*. Daarmee heb ik willen laten zien: dit is mijn inspiratiebron geweest.'

Witte maskers

De gelaagdheid in het landschap bereikte Janssen met Photoshop. 'In de prent van het besneeuwde bos kun je dat goed zien. Photoshop werkt met lagen die je over elkaar heen kunt leggen. Dat geeft een enorme dieptewerking.' Het resultaat is een moderne interpretatie van de Japanse prenten, in heldere kleuren en met een eigentijdse twist. De kraanvogels, bloesemtakken en bergen zijn schatplichtig aan de meester, de paarden met hun zwarte sokken lijken zo weggegaloppeerd uit een houtsnede. Maar de figuurtjes – getekend met pen op kalkpapier en daarna op de computer ingekleurd – verraden de hand van Janssen. Voor de ninja's vond hij inspiratie bij de Venezolaanse kunstenaar Mariana Monteagudo en haar vleermuisachtige poppetjes met witte maskers.

Broodtekenaar

Toen de helft van de tekeningen af was, gingen Kouwenberg en Janssen de boer op. 'We hebben het boek bij verschillende uitgeverijen gepresenteerd, maar steeds kwam het financiële plaatje niet rond. Ook de subsidieaanvragen werden afgewezen. Toen ik ten slotte bij mijn eigen uitgeverij Clavis terechtkwam, waren ze stomverbaasd. Het zit al jarenlang diep in me, zei ik, maar ik kan dat in die voetbalboeken niet kwijt! Uiteindelijk was daar binnen tien minuten geregeld wat in een jaar van moeizame aanvragen niet was gelukt.

Janssen smeerde het maken van alle tekeningen, waar zo'n vier- tot vijfhonderd uur werk in zit, uit over drie jaar. 'Alleen met focus kom je tot bijzondere dingen. Daar is tijd voor nodig en die heb ik meestal niet. Ik ben een broodtekenaar. Op de academie zat ik vol kunstenaarsgevoelens, maar dan krijg je een vriendin, kinderen, je koopt een huis. Dan geef je voorrang aan de betaalde opdrachten die naar je toekomen. Als ik in een ideale wereld zou leven, zou ik zeker zes maanden per jaar bezig zijn met eigen projecten. *Kodo* is een eerste stap, hoop ik. Een breekijzer.' ●●●

UIT: *Kodo. De weg van de boog*

Omslagillustratie van *Kanonnen op de camping*

Mark Janssen (Eijsden 1974) studeerde aan de Academie Beeldende Kunsten in Maastricht en kreeg daar les van Willemien Min. Na zijn afstuderen in 1997 richtte hij zich aanvankelijk op het illustreren voor kranten en tijdschriften. *De grote verrassing* (Hillen, 2002) was zijn eerste prentenboek. Janssen illustreert tientallen kinderboeken per jaar en werkt voor verschillende uitgeverijen, waaronder Van Holkema & Warendorf, Kluitman, Gottmer en Zwijsen. Hij illustreert onder meer series van Reggie Naus en Gerard van Gemert, zoals *De piraten van hiernaast*, *De voetbalgoden* en *Kiek, de goaltjesdief*.

EEN VAKVROUW DIE IEDEREEN AAN HET LEZEN KRIJGT

VERFILMING BOY 7 – Mirjam Mous heeft een missie: ze wil iedereen aan het lezen krijgen. Dat lukt haar. Met *Boy 7*, dat recentelijk is verfilmd en waarvan de theaterbewerking momenteel te zien is, en de young-adult-thrillers die daarop volgden, bereikt ze ook jongens.

DOOR MIRJAM NOORDUIJN

Het was niet de vraag óf, maar wannéér het ging gebeuren: de verfilming van *Boy 7*, de young-adult-thriller waarmee kinderboekenschrijfster Mirjam Mous lezers en critici in 2009 aangenaam verraste. Het boek heeft namelijk alles in zich wat een spannende film nodig heeft: een ingenieus geconstrueerde plot, verrassende wendingen en tijdsprongen, een jonge hoofdpersoon die om duistere redenen aan geheugenverlies lijdt, intrigerende verwijzingen naar de actualiteit en een hele reeks bloedstollende scènes.

De urgentie van *Boy 7*

Zo grijpt het ijzersterke openingsbeeld je direct bij de lurven. Een jongen ontwaakt met koppijn op een uitgestrekte, kale grasvlakte. Behalve een eindeloze asfaltweg en een snoeihete zon aan een wolkenloze hemel is er niets. De jongen heeft geen idee waar hij is. En nog minder idee wie hij is. Zijn enige houvast zijn de merkjes in zijn kleren waarop ‘Boy 7’ staat, enkele voorwerpen in de rugzak die hij naast zich vindt en de door hemzelf ingesproken voicemail op een verder lege telefoon. ‘Wat er ook gebeurt’, luidt de boodschap, ‘bel in geen geval de politie.’

Nadat een auto hem oppikt, begint zijn zoektocht naar zijn identiteit en verleden.

Al speurend ontdekt hij het bestaan van Cooperation X, een criminele organisatie die jonge delinquenten via experimentele computertechnologie herprogrammeert en manipuleert. Tot zijn schrik blijkt hij een van die wetsovertreders te zijn wier geheugen is gewist. Totale twijfel slaat toe: komen zijn pogingen Cooperation X te ontmaskeren wel uit hemzelf voort?

‘Geen vrijheid. Geen vertrouwen. Geen herinneringen’. De *tagline* op de filmposter is goed getroffen. Maar de vraag is natuurlijk hoe *Boy 7* van regisseur Lourens Blok (van onder andere *Midden in de winternacht*, naar het boek van Andreas Steinhöfel) zal worden ervaren. Kan de deels in Hongarije opgenomen film, met hoofdrollen voor Matthijs van de Sande Bakhuyzen en Ella-June Henrard, de kijkers eenzelfde urgentie en diepgang meegeven als Mous haar lezers gaf? Zullen ze eenzelfde ontgoocheling voelen wanneer *Boy 7* zich tijdens zijn vrijheidsstrijd en zoektocht naar zichzelf afvraagt of niet alles wat hij doet gestuurd wordt en of niet ‘heel zijn wezen mogelijk een leugen is’?

De missie van Mous

Mous (1963) voelt adolescenten goed aan, getuige het onlosmakelijk met de doelgroep verbonden thema ‘identiteit’. Opmerkelijk is het daarom dat Mous zich vóór *Boy 7* nog nooit aan jeugdthrillers had gewaagd.

Nadat zielsverwant Jacques Vriens haar in 1998 in zijn toenmalige rol als adviseur van

Uitgeverij Van Holkema en Warendorf als schrijftalent had ontdekt, ontwikkelde Mous zich aanvankelijk tot een auteur van lekkere leesboeken voor basisschoolleerlingen. Een logisch gevolg van het feit dat ze nog gewoon als groepsleerkracht voor de klas stond toen ze met schrijven begon. Behalve dat haar werkomgeving haar spelenderwijs op ideeën bracht (zo voert Mous in *De juf is een heks* uit 1998 en het vervolg daarop, *Allemaal nijlpaarden*, heel wat onderwijscollega's op), beschouwde Mous het als haar missie om zo veel mogelijk kinderen aan het lezen te krijgen. Met een toegankelijke schrijfstijl en gevoel voor humor en avontuur, toverde ze tal van AVI-titels als *Harige Harrie* (1999), *Een bloot spook* (2003) en *Een loeder van een moeder* (2008) uit haar pen.

Toen Mous in 2005 besloot het onderwijs vaarwel te zeggen en zich fulltime op haar schrijverschap te storten, bleef ze haar leesbevorderende missie onveranderd trouw. Haar vastberadenheid om van iedereen een lezer te maken resulteerde in een grote diversiteit aan genres en boeken. Zo schreef Mous met *De Strandtent* (2005-2007) een echte meidensoap, maar bewees ze met *Fluisterwater* (2003), waarin een opgroeiend meisje haar handicap leert accepteren, en *Doorgeschoten* (2009), gebaseerd op de schietpartij op de Columbine High School in 1999, ook aansprekend over aangrijpende onderwerpen te kunnen schrijven.

Ook jongens lezen Mous

Het idee voor *Boy 7* werd geboren nadat Mous een school had bezocht waar jongens haar vroegen wanneer ze eens een spannende thriller ging schrijven. Mous realiseerde zich vervolgens dat ze de moeilijkst te bereiken doelgroep onvoldoende bediende en besloot zich het thrillergenre eigen te maken.

Inmiddels staat de teller op vijf. Binnenkort verschijnt *Virus*, een YA-thriller over twee jongens die, gedreven door noodweer en een ongeval, in een Spaans bergdorp belanden dat van de buitenwereld is afgesloten. Dat klinkt spannend. En ongetwijfeld is *Virus* dat ook: Mous weet waar jongens van houden. Een goed plot, 'suspense', veel vaart en het hierboven al benoemde, aan de adolescentie gekoppelde identiteitsvraagstuk zijn de pijlers waarop al haar YA-thrillers rusten. Bovendien – belangrijk gezien de jeugdige behoefte aan identificatie – mogen jongens eindelijk eens de hoofdrol spelen.

Zo draait het in *Vals spel* (2010) om de zestienjarige Fin die overtuigend aan zichzelf en de werkelijkheid begint te twijfelen nadat hij onterecht van moord is beschuldigd en in een Spaanse politiecel wordt vastgehouden. In *Password* (2012), dat wat betreft de sciencefictionachtige sfeer sterk verwant is aan *Boy 7*, speelt Mous een vernuftig spel met het idee dat iedereen ergens op de wereld een dubbelganger heeft rondlopen, waarbij ze haar protagonisten Mick en Jerro laat balanceren op de mistige grens tussen de echte en virtuele wereld. En in *Test* (2013) is de werkelijkheid, met hebzucht als drijfveer, het speelveld van een ijzinglekkende reality-game met Elvis Long als 'pion' en prooi.

Heldere taal

Behalve dat Mous haar doelgroep goed kent, is het vooral haar pretentieloze schrijfstijl in combinatie met het ter discussie stellen van mogelijke maatschappelijke effecten van nieuwe technologieën, die haar boeken zo aantrekkelijk maken. Zwaar gestileerde zinnen zul je bij Mous niet vinden. Heldere dialogen in herkenbare jongerentaal, die worden afgewisseld met filmische scènes, verwijzingen naar games en sciencefictionstrips en -films als *Storm*, *Avatar* en *The Matrix* en effectieve metaforen echter des te meer. Zo beschrijft Fin (*Vals spel*) zijn door zijn gevangenschap vastgelopen gedachten 'als kwikbolletjes tijdens een scheikundeles, die uit elkaar vallen zodra hij zijn vinger erop probeert te leggen'. Even goed gevonden is het beeld van de geheugenloze Boy 7 die zich voelt alsof hij als 'Icarus met gesmolten vleugels uit de lucht was komen vallen'. Het valt niet tegen te spreken dat Mirjam Mous een vakvrouw is. ●●●

Boy 7, de film

Boy 7 (2009) is de eerste YA-thriller van kinderboekenschrijfster Mirjam Mous. Het boek was direct een succes bij zowel lezers als critici. Ondertussen is de bestseller bewerkt voor het theater door de makers van de Carry Slee-musical *Lover or Loser*. De voorstelling (12+) is tot en met 13 mei te zien in verschillende theaters. De verfilming van het verhaal, onder regie van Lourens Blok, is afgelopen 19 februari in première gegaan. Hoofdrollen zijn er voor Matthijs van de Sande Bakhuyzen (Sam), Ella-June Henrard (Lara) en Tygo Gernand en Halina Reijn. boy7film.nl boy7.liveonstage.nl

UITGELICHT – VOORJAAR 2015

FOTO: SJOERD VAN DER HUICHT

Uitreiking Gouden Lijst

Op woensdag 15 april 2015 wordt naast de Prijs voor de Jonge Jury dit jaar ook de Gouden Lijst uitgereikt. De Gouden Lijst is de juryprijs voor de best geschreven jeugdboeken in de leeftijdscategorie van twaalf tot vijftien jaar. De Gouden Lijst wordt jaarlijks uitgereikt aan maximaal twee boeken, een in de categorie oorspronkelijk Nederlandstalig en een in de categorie vertaalde boeken. Naast de Gouden Lijst worden er maximaal drie Eervolle Vermeldingen toegekend. De Gouden Lijst werd in 2011 door de CPNB in het leven geroepen om het gat te dichten tussen de Griffels (tot twaalf jaar) en de Dioraphte Literatuur Prijs (vijftien tot achttien jaar). Door de uitreiking van de Prijs van de Jonge Jury en de Gouden Lijst te combineren op de Dag van de Jonge Jury zijn de twee meest toonaangevende jeugdliteratuurprijzen van Nederland samengebracht. Deze dag wordt gevierd in Tivoli Vredenburg, het bekende theater op nog geen vijf minuten loopafstand van Utrecht Centraal Station.

>>> cpnb.nl

Nieuwe sponsor Woutertje Pieterse Prijs

De Woutertje Pieterse Prijs is gered: winkelketen Bruna heeft de sponsoring overgenomen van het Lira Fonds, dat vorig jaar aankondigde de prijs niet langer meer te kunnen ondersteunen. De 28ste uitreiking, die eerder nog onzeker was, gaat op 5 maart gewoon door. In plaats van alleen de winnaar mocht de jury drie tot zes boeken nomineren. Zo is er niet alleen aandacht voor de winnaar, maar ook voor andere bijzondere kinderboeken uit 2014. Hans Smit, voorzitter stichting Woutertje Pieterse Prijs: 'Het bestuur is bijzonder blij met Bruna als nieuwe partner. Het voortbestaan van de prijs lijkt daarmee gewaarborgd en we kunnen verder met onze plannen om deze eigenzinnige jeugdliteratuurprijs meer podium te geven.' Fred Zeegers, algemeen directeur Bruna: 'Wij verheugen ons over het partnerschap met de stichting Woutertje Pieterse Prijs. De prijs past goed bij de maatschappelijke verantwoordelijkheid die Bruna als marktleider in kinderboeken graag neemt.'

>>> woutertjepieterseprijs.nl

BoekStart maakt baby's slimmer

Kinderen van ouders die meedoen aan BoekStart en daardoor vaker voorlezen als hun baby acht maanden oud is, hebben een betere taalbeheersing. Dat blijkt uit onderzoek van promovenda Heleen van den Berg en hoogleraar orthopedagogiek Adriana Bus, beiden verbonden aan de Universiteit Leiden. Al na vijftien maanden zijn die positieve effecten meetbaar, na 22 maanden zijn de effecten van de vroege voorleesstart nog sterker. Ook blijkt dat BoekStart in het bijzonder effect heeft bij baby's met een moeilijk temperament. Deelname aan BoekStart zorgt ervoor dat ouders juist bij deze kinderen minder geneigd zijn voorlezen uit te stellen. Deze kinderen profiteren dan ook het meest van BoekStart. Dit en meer, inclusief aanbevelingen voor een ieder die bij BoekStart is betrokken, is te lezen in *Boekstart maakt baby's slimmer*, Stichting Lezenreeks 24. De uitgave is te bestellen via eburon.nl.

>>> lezen.nl

Wereldboekendag

Sinds 1995 wordt op initiatief van de UNESCO tijdens de Wereld Boeken Dag jaarlijks in meer dan honderd landen aandacht besteed aan het belang van boeken en lezen. In Nederland wordt Wereldboekendag sinds 2002 georganiseerd door Stichting Read to Grow. Zij wil de aandacht vestigen op de schaarste en het belang van goede boeken en leesmateriaal in ontwikkelingslanden. Tientallen Nederlandse middelbare en internationale scholen nemen tussen maart en april deel aan een Wereld Boeken Dag-actie, waarbij leerlingen en mediatheken duizenden goede Engels- en Franstalige boeken verzamelen. Die worden geschonken aan vele kleinschalige onderwijs- projecten in ontwikkelingslanden. Na de zomervakantie wordt gekeken welke school gemiddeld het meeste aantal boeken heeft verzameld; aan die school wordt de World Book Day uitgereikt. Sinds 2002 zijn er met behulp van de Nederlandse Wereld Boeken Dag bijna zestigduizend boeken verzameld. Kijk op de website van Wereld Boeken Dag voor meer informatie en deelname.

>>> wereldboekendag.nl